

STANDARD

EKONOMİK VE TEKNİK DERGİ

YIL : 1

SAYI : 7

TEMMUZ 1962

İÇİNDEKİLER

Sahife

TSE alameti farkası	3
Standardlara uygun ilk seftali partisi İngiltere'ye yolladı	4-5
Yaş üzümlerimizin özelilikleri Avrupa Ekonomi Komisyonunda tescil edildi	6
Standard dünyasından portreler	7
Yurttan haberler	9
TSE haberleri	10-11
Türk elektrik standardlarının özellikleri	13-14
Çimento standardları mecburi kılınırken	15
Hasep numune alma ve muayene metodları	17-18
Zeytin standarı çalışmaları	19
ISO, IEC haberleri	20
Dünyadan haberler	21
Yeni yayınlar	23
Avrupa'da memleketlerarası standardlar	25-26
Sammury of contents	29-32

ADAKALL SOKAK 27
A N K A R A

31 Temmuz 1962 tarihinde basılmıştır.

KIVANDIRICI SONUÇLAR

Temmuz ayı içinde memleket ekonomisi ile ilgili önemli toplantılar yapılmıştır.

Bu toplantıların birincisi Sanayi Bakanlığı Müsteşarının başkanlığında yapılan ve sınai mamüllerin ihracı halinde maliyete girmiş bulunan vergilerin geri verilmesini sağlayacak tedbirlerin alınması ile ilgilidir. Bu toplantıya İGEME temsilcisi olarak katılan TSE Başkanı Faruk Sünter, ihracatta standardların önemini belirten bir konuşma yapmıştır.

Toplantıların ikincisi Hükümetle özel sektör temsilcileri arasında yapılan toplantıdır. Başbakan İnönü tarafından bir konuşturma ile açılan çalışmalar 16/7/1962 tarihinde başlamış, 17/7/1962 günü öğleye kadar sürmüştür. Başkanın sonuna kadar izlediği toplantıda ekonomi ile ilgili Bakanlarla Başkan Yardımcıları da hazır bulunmuştur. Olumlu sonuçlar alındığı anlaşılan bu toplantıların dördüncüsü 18-19 Ekim 1962 tarihlerinde Ankara'da yapılacaktır. Alınan bilgilere göre toplantıda standardlarla ilgili konuşmalar yapılmıştır.

Temmuz ayının önemli bir olayı da Birinci Beş Yıllık Plân çalışmalarının Plânlama Yüksek Kurulunda incelenmeye başlanmasıdır.

TSE için önemli olan bir başka husus da 15 adet çimento standardının Sanayi Bakanlığı tarafından mecburi kılınmasının sağlanmasıdır. Resmi Gazete ile yayınlanan 23/6/1962 tarihli Kararname ile TSE tarafından hazırlanan standardlar mecburi tatbika konulmuştur. Çimento standardlarının yanı sıra yalıtılmış iletkenlerle ilgili bulunan dört standard (TS. 35, 36, 37 ve 38) da gene Sanayi Bakanlığı tarafından mecburi kılınmıştır. Bu husustaki Kararname de bugünlerde yayınlanacaktır.

Gerek yapılan toplantıda standardlar üzerinde olumlu konuşmaların yapılması ve gerekse mecburi kılınan 15 standarda ek olarak bu kez 19 standardın mecburi kılınması TSE için kıvandırıcı sonuçlardır.

TSE

SUMERBANK

Türk Endüstrisine
«STANDARD»
anlayışını
Getiren İlk Müessesedir

**SUMERBANK MAMULLERİNİ
HERZAMAN GÜVENLE
ALABİLİRSİNİZ**

ALAMETİ FARİKASI

Muzaffer UYGUNER

Başlarken :

Türk Standardları Enstitüsü Kuruluş Kanunu'nun 11inci maddesinin (D) fıkrasında, «(TSE) gelirleri arasında (TSE) alâmeti farika gelirleri» nden söz edilmektedir. Kanunun başka maddelerinde ve 14 üncü maddeye dayanılarak düzenlenmiş yönetmeliklerde bununla ilgili bir hüküm bulunmamaktadır. Bu yazımızda (TSE) alâmeti farikasının hukuki durumu, nasıl ve kimler tarafından kullanılabileceği konusu üzerinde duracağiz.

Standard ve Kalite :

Standard ve kalite çok defa birbirine karıştırılır. Gerçekte bu iki kavram birbirinden farklıdır. Standard, yapılista, anlayışta, mihen-ge vuruşa beraberlik, ortak anlayış anlamına gelir. Kalite ise, müstehlikin faydalananmasına sunulan, yanı satışa arzedilen bir mamulün müstehlikin hoşuna gidecek özelliklerinin toplamı, bileşimidir. Standard olmayınca kalitenin sağlanması pek mümkün değildir. Standard, kalitenin esasıdır.

Bugün, bu ayrılık yüzünden, bütün dünya standard yapan teşekkürlerle kalite garantisini sağlayan teşekkürler ayrı ayrı teşkilatlanmıştır. Fransa'da standardları AFNOR yapar, kalite garantisini Qualite - France sağlar; ABD. nde standardı ASA yapar, kaite garantisini ASQC (American Society of Quality Control) sağlar. Bizde ise ayrıca kaliteyi garanti eden bir teşkilât mevcut değildir ve bu görev ihtiyarî standardların uygulanmasında Türk Standardları Enstitüsüne verilmiştir. Bu arada T.M.M.O.B. de bazı çalışmalar yapmaktadır.

Yabancı memleketlerde kalite garantisini sağlayan teşekkürlerin, bu garantiyi göstermek üzere kullandıkları birer alâmeti farikası bulunmaktadır. Türk Standardları Enstitüsü'nün kalite konusundaki alâmeti farikası da (TSE) olup, ayrıca Alâmeti Farika Nizamnamesi hükümlerine göre de (24531) numara ile tescil ettirilmiştir.

Tarihi Gelişme - Bugünkü Durum :

Kalitenin garantisini fikri yakın yıllarda doğmuştur, Eski yıllarda mamüller üzerine, gelir temini amacıyla ile, hükümetler tarafından damga vurulurdu. Selçuklular devrinde bu damganın vurulduğu bilindiği gibi, Osmanlılar devrinde de vurulduğuna dair belgeler bulunmaktadır.

Bu damga bir yandan hükümetlerce gelirin tahsil edildiğini, öte yandan da malın kaliteli olduğunu göstermektedir. Durum batıdaki feodal devletlerde de böyle olmuş, tarihî gelişim sonunda devletlerin gelir kaynakları arasından damga karşılığı gelir kalkmıştır. Bugün pul şeklinde tahsil olunan «damga resmi», bu ilk anlayıştan başka bir anlayışla gelir tahsilinin devamı mahiyetindedir. Damganın garanti fonksiyonunun önemi sebebiyle bu faaliyet bugün dernekler eliyle yapılmaktadır. Damga, bugün bu derneklerin alâmeti farikası halini almıştır. Bu hizmet bizde, uzun süre londalar tarafından yürütülmüştür.

Bilindiği üzere alâmeti farikalar, mallarda ve hizmetlerde kullanılan alâmeti farikalar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. (TSE) alâmeti farikası da hizmet alâmeti farikası olarak mütlâa edilmektedir. (1)

(TSE) Alâmeti Farikasının Faydaları :

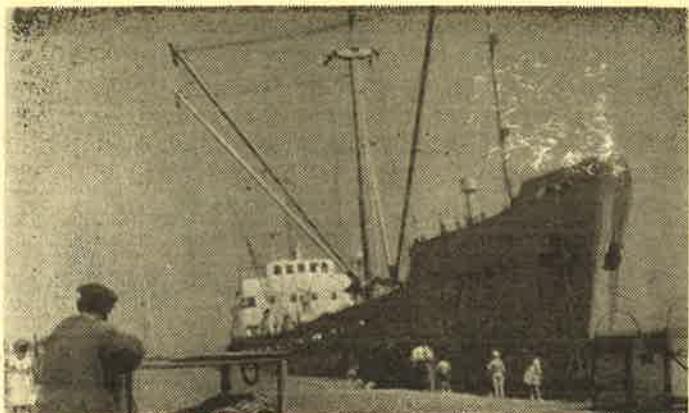
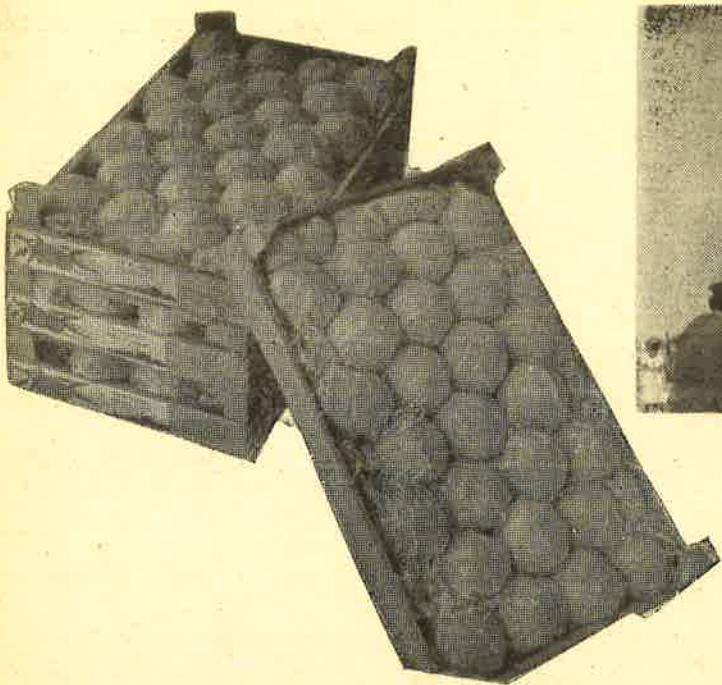
(TSE) Alâmeti Farikasının bir mamül üzerinde konulması için Türk Standardları Enstitüsü ile bir anlaşma yapılması şarttır. Bu alâmeti farika bir yandan imalâtçının, öte yandan müstehlikin menfaatini sağlar. Şöyle ki :

1 — İmalâtçı bakımından :

- Bu alâmeti farika satışın artmasına yardım eder.

(Devamı 28 ncı sayfada)

(1) Bu konuda geniş bilgi Muzaffer Uyguner'in Hizmet Markaları adı ile çeviri bastırıldığı kitapta bulunmaktadır.

İlk standard şeftali partisini İngiltere götürüren
Tubal gemisi

STANDARDLARA UYGUN İLK ŞEFTALİ PARTİSİ İNGİLTEREYE YOLLANDI

«TUBAL» 210 LUK HAMULESİNİ DOVER LİMANINA BOŞALTACAK

Türk Standardları Enstitüsü tarafından yayınlanan Şeftali Standardına göre hazırlanan 210 tonluk ilk parti mal 29 Temmuz 1962 Pazar sabahı Mudanya'dan kalkan Hollanda bandırımlı «Tubal» gemisi ile İngiltere'ye yola çıkarıldı.

Okuyucularımızın hatırlayacağı üzere İhracatı Geliştirme Merkezi (IGEME) ile Amerikan AID Teşkilatı müşterek bir proje olarak bu yıl Bursadan ticari seviyede bir deneme ihracatı yapmayı kararlaştırmışlardır.

Bu programın başlıca galesi toplamadan itibaren, taşıma, boylara ayırma, ambalajlama, sevkıyat, ambarlama vekiyat ağacından - gemiye kadar

alışıcı pazarlardaki türlü Marketing safhalarını tetkik ve görülecek her türlü aksaklılıkların gelecekteki tatbikatta giderilmesi için tedbir almak, tecrübe ve imkânlarını kazanmaktır.

Bu maksatla 170 müstahsilin iştiraki ile Bursa'da «Ziraat Ürünler Türk Anonim Şirketi» (ZÜRTAŞ) adile bir şirket kurulmuş ve bu teşekkür Ziraat Bankasındaki Yağ Meyve ve Sebze İhracatı Fonundan verilen kredilerle desteklenmiştir.

İGEME, Ziraat Fakültesinden Prof. Özbek'in başkanlığında tarım, standard ve Marketing uzmanlarından bir heyet meydana koymuş ve bütün sev-

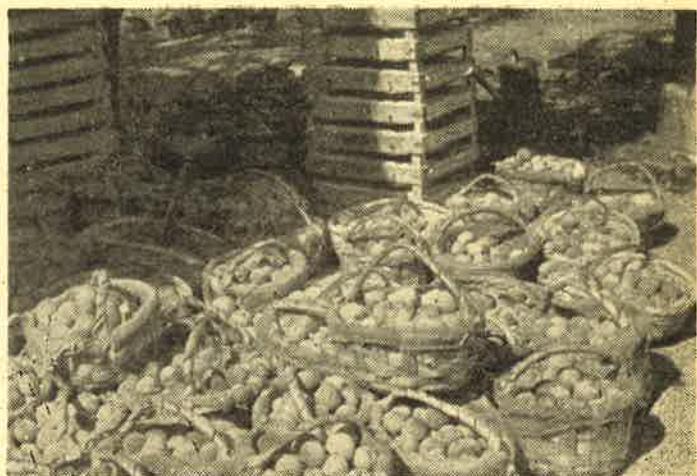
bu uzmanların nezareti altında yapılmıştır. Ambalajların üstüne konulan etiketlerde : «IGEME'nin nezaretinde ve Türk Standardı TSE'ye göre hazırlanmıştır» ibaresi yazılı

mallar 5 günde gemiye verilebilmiş ve «Tubal» 29 Temmuz 1962 Pazar sabahı Mudanya'dan demir almıştır. Bu gemideki mallar en küçüğü 62 mm. çapında «Hale - Haven» çeşididir. Ağustos'ta gelecek gemilerde «Hale» çeşidi yüklenecektir.

Bu yazıyı çerçeveyeyen resimler, «Tubal» a yüklenen malların hazırlanması sırasında yapılan çalışmalarдан çeşitli safhaların bazlarını tesbit etmektedir.

Şeftaliler ağaçtan toplamıyor

Sepetlerde toplanmış şeftaliler

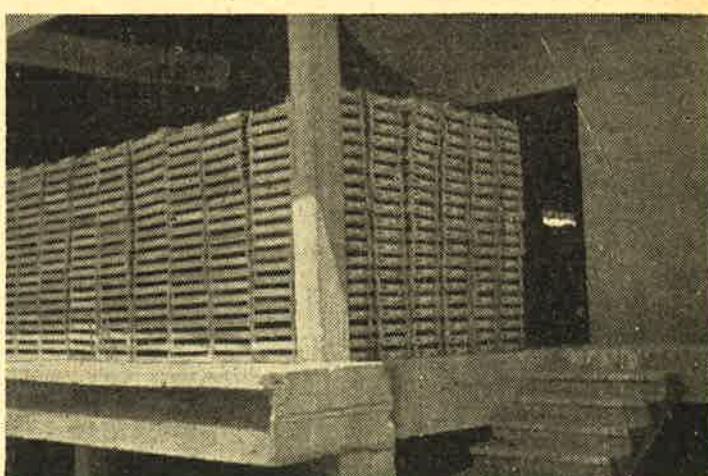
Kamyonla bahçeden naklediliyor

Şeftaliler sandıklar içinde

Standard gayesiyle eiden geçirürken

Ihraç edilmeğe hazır vaziyette

AVRUPA EKONOMİ KOMİSYONU VE İHRAÇ MALLARIMIZ

Yaş üzümlerimizin özellikleri Avrupa Ekonomi Komisyonunca tescil olundu

YENİ YAYINLANAN TÜRK FINDIK STANDARDI, AVRUPA EKONOMİ KOMİSYONUNUN ORTAK FINDIK STANDARDİZASYON ÇALIŞMALARINA TEMEL OLUYOR

MİLLETLERARASI ÇALIŞMALARI TSE, BAKANLIKLARLA SIKI BİR İŞBİRLİĞİ HALİNDE İZLEMEKTE VE MİLLİ MENFAATLERİMİZİ SAVUNMAKTADIR

Avrupa Ekonomi Komisyonu Ziraat Problemleri Komitesine bağlı «Çabuk bozulan maddeler standardizasyonu çalışma grubu», 12-15 Haziran 1962 tarihlerinde Cenevre'de toplanarak, Avrupa memleketleri arasında ticarete arz olunacak soframak yaşı üzüm ve findik işlerini görüşmüştür ve aşağıda açıklanan kararları almıştır.

A — Sofralık Yaş Üzüm :

1961 Eylülünde Berlin'de tercihlenen ve TSE temsilcisi Prof. Nail Oraman'ın da katıldığı toplantıda tesbit olunan «Sofralık Yaş Üzüm» Standardları sonradan «Çabuk Bozulur Maddeler Standardizasyon Çalışma Grubu» nun 1962 Şubatında yaptığı çalışmalarla bazı değişikliklere uğramış ve aynı toplantıda, Türkiye'yi temsil eden Tekirdağ Deneme İstasyonu Müdür Muvaci Salih İnal İhraçlık üzümlerimizin çeşitlerini ve spesifik vasiyalarını gruba açıklayıp kabul ve tescil ettirmiştir.

Grubun Haziran ayı içindeki son toplantıda bu konu üzerinde tekrar durulmuş, muhtelif memleketlerin istekleri gözden geçirilerek standard maddeler-

rinde lüzumlu bazı değişiklikler daha yapılmıştır. Bu cümleden olarak :

a) İhraççı memleketlerin, üzümülerin istihlak anına kadar iyi şartlar altında muhafazasına ait sorumluluğu hafifletilmiş, ithalatçı memleket varış anına kadar muhafaza ile mükellef tutulmuştur.

b) TSE temsilcisinin isteğine uyularak «çok hafif güneş yanıkları» kusur sayılmaktan çıkarılmıştır.

c) II. kategori üzümler standardtan çıkarılmış, yalnız ekstra ve birinci kategori üzümler sümülü içinde kalmıştır.

d) Büyük taneli, küçük taneli ve ser üzüm salkımlarının ekstra ve birinci sınıflardaki ağırlıkları 100 - 300 gram arasında olmak üzere tesbit edilmiştir.

e) Ekstra üzümelerde «kopuk tane» oranı % 3 olarak kabul edilmiştir.

f) Üzümlerin salkım ağırlıklarında % 10 toleransa ilâveten büyük taneli üzüm salkımla-

rının 100 gram, küçük taneli üzüm salkımlarının 75 gram ve ser üzüm salkımlarının ise 200 gramdan aşağı olmamaları gerektiği hususu kabul edilmistiir.

g) Toleranslar toplamı, ekstra üzümelerde % 10, birinci sınıflarda % 15 olarak tesbit edilmiştir.

Avrupa Ekonomi Komisyonu icra sekreteri şimdi bu ışık altında üzüm standardının son metnini hazırlayacaktır.

Birleşmiş Milletler Teşkilatı nezdindeki daimî delegemiz, alanın bu kararlara uygun olarak, büyük taneli ve küçük taneli üzüm çeşitlerimizi yeniden tescil ettirmiştir.

Üzüm müstahsili memleketlerin tescil ettirdiği bütün üzüm çeşitleri mahalli isimler altında toplanarak bir liste halinde yanyanlanacaktır.

Üzüm konusunda yalnız «olgunluk endisi» henüz halledilmiş değildir. Şeker ve asit oranı üzerinden tesbiti düşünülmekte ise de bunun hangi metodla bulunacağı hususunda anlaşmaya varılamamıştır. Önümüzdeki Kasım ayında bu maksatla bir eksperler toplantı yapılmazısi kararlaştırılmıştır.

B — Findik :

İspanyol, İtalyan, Fransız ve Yugoslav eksperlerinin bulun-
(Devamı : 27. Sayfada)

Standard Dünyasından

PORTRELER

Dr. Müh. Walter Reisinger

ALMAN STANDARLARI ENSTİTÜSÜ
BAŞKANI

18/9/1903 de Viyana'da doğmuştur. Viyana Schottenfeld'de orta tahsilini yaparak 1925 yılında Viyana Teknik Üniversitesi Makina Fakültesini bitirmiştir. 1927 yılında Teknik Dr. ünvanını almıştır.

1923 yılından itibaren ilmî çalışmalar yardımcı olarak, 1925 den 1928 yazına kadar B. Prof. Lüdvik'in yanında Viyana Teknik Üniversitesi Teknoloji ve Teknik Tecrübe Bölümü Kürsüsünde asistan olarak çalışmıştır. Bunu müteakip kısa bir müddet Viyana'da Ernest Krause alat makineleri firmasında çalışmıştır.

1929 yılı Nisan'ında Berlin'de Siemens firmasının metal kabloları üzerinde lâboratuvar çalışmaları ve tesisteki vazifeleri kâsmina intikal etmiştir.

1939 yılında aynı bölümün müdürü olmuştur.

1945 yılı başında Siemens'in bir kolu olan Hanau'daki Vacum Şirketi idare meclisi ázahgına dâvet edilmiştir.

1950 dan beri metal standardları çalışmalarına istirak etmiştir.

1949 dan 1958'e kadar metal standard teknik grubu başkanı olarak çalışmış olup, o zamandan beri de aynı gurubun fâhiş başkanıdır.

1953 den beri Alman Standardları Başkanlığına áza, 1957 den beri de bizzat Başkan olarak bulunmakdadır. Keza, 1930 dan beri de müteaddit defalar Alman Metal Bilimi Birliğinde áza olarak bulunmuştur.

1957 den 1958 e kadar Program Bölümü Başkanlığı yapmıştır.

1959 dan 1960'a kadar Alman Metal Bilimi Birliği Başkanı olarak çalışmıştır. Ayrıca Metal Bilimi ve Metal Teknolojisi bölgelerinde muhtelif konferanslar vermiş ve makaleler yayınlamıştır.

Dr. Carlo Rossi

ITALYAN STANDARDLAR ENSTİTÜSÜ
DİREKTÖRÜ

Carlo Rossi Endüstri Mühendisi olarak doktora yapmıştır. 1941 yılı Ocak ayından beri (Ente Nazionale Italiano di Unificazione) (UNI) adını taşıyan İtalyan Standardları Enstitüsünün direktörlüğünü yapmaktadır.

Dr. Rossi, Milletlerarası Standardizasyon Teşkilatı konseyinde 1951 yılından 1953 yılına kadar İtalyan Enstitüsünü temsil etmiştir.

Bundan başka 1955 yılından 1957 yılına kadar da Başkan vekilliğinde bulunmuştur. Halen Direktifler Komitesinin bir üyesi bulunmaktadır.

Adı geçenin çeşitli kurumlarla ilgisi vardır.

İtalyan Kalite Kontrolü Birliğinin kurucusu ve başkanı, Milli Produktivite Konseyi icra heyeti üyesi ve İtalyan inşaat Teknik Sertifikasyon Enstitüsü direktörüdür.

Dr. Rossi bilimsel ve teknik konularda İtalya'da ve yabancı melekelerde tanınmış bir yazar olarak bilinmektedir.

İtalyan Standardları Enstitüsünde yılınanmakta olan «Rivista d'Ingegneria» (Mühendislik Dergisi) ve «L'Unificazione» (Standardizasyon) dergisinin kurucusu ve basyazarıdır.

Dr. Rossi'nin İtalyan teknigi ve kültür alanlarında süre gelen faaliyeti takdir edilmiş ve kendisi İtalyan Grand Officier rütbesini almış, İtalya Cumhuriyeti liyakat nişanı, İtalya Cumhuriyeti Kültür ve Güzel Sanatlara ve Milano sehrine yaptığı aynı konulardaki hizmetlerine karşılık altın madalyalar verilmiştir.

İtalyan Enstitüsü direktöri olarak üzerinde bulundurduğu ağır yük Dr. Rossi'yi burada sayılması uzun sürecek olan daha birçok hizmetlerden çekilmeye mecbur etmiştir.

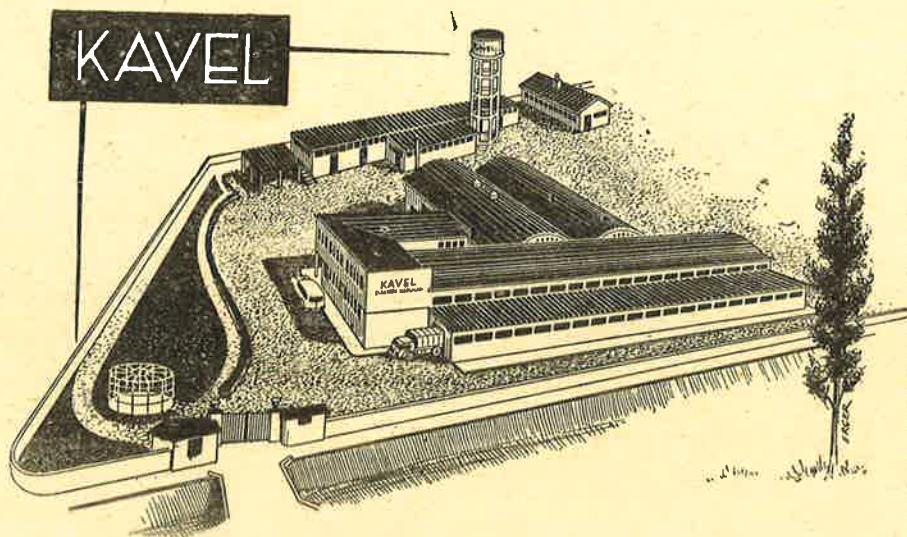
KAVEL

**KABLO VE ELEKTRİK
MALZEMESİ Ltd. Şti.**

İstanbul — İstinye

Tel : 63 53 99 -
63 53 20

Tesis tarihi : 1954

MAMÜLLERİ

- I — TS—03 e göre 10-95 mm² örgülü bakır iletkenler
- II — Termoplâstik s. madde ile yalıtılmış, kuvvetli akım iletken ve kabloları :
(TS—38 e göre yapılan tipler (T) ve karşılığı VDE ye göre semboller NY gösterilmiştir.)
- a) İç ve dış tesisat telleri :
(T) NYA, (AT) NYAB,
(TTY) NYIFY Kapoten,
(TT) NYM, (TP ve ATP)
NHYBUY antigron,
(TRn ve TRy) NYFA kordon
ve yassi kordon,
(TTR) NYMHY seyyar kordon

b) Toprakaltı kablosu :
Termoplâstik esaslı NYY tipi kablo.

III — Zayıf akım iletkenleri :
Telefon iç ve dış tesisat telleri,
sahra kablosu,
Zil (sinyal) teli.

IV — Emaye bobin telleri :
0.10 mm. den 2.10 mm. çapa kadar

V — Plastikten boru, band ve profiller,
PVC granül.

VI — Plastikten sun'î deri :
Çeşitli renk, desen ve kalitede; dösemelik, çantalık, sofralık, elbiseilik, branda....

YURTTAN HABERLER

Yerli sınai mamüllerimizin maliyetlerine giren çeşitli vergi ve resimler, bu mamüllerin maliyet ve dolayısı ile satış fiyatlarını yükseltmektedir. Fiyatların bu yüksekliği yüzünden Dünya piyasalarında reabet imkânları ortadan kalkmaktadır. Fiyat bakımından bu farklılık sebebiyle sınai mamüllerimizin ihraci mümkün olamamaktadır. Bu fiyat yüksekliğinin sebeplerinden biri bizim fiyatlarımızın yüksek olması ise ikincisi de başka memleketlerin, ihracat anında, bu maliyeti düşürmeli bazı tedbirler tatbik etmeleridir. Bugün, bütün memleketler ihracat edilen sınai mamüller üzerine binnis çeşitli vergi ve resimleri ihracatçıya iade etmek suretiyle dış pazarlardaki satış fiyatlarını düşürmektedirler. Bu biçim yapılan vergi risturnu GATT Anlaşmasına da aykırı değildir. Bu yüzden, bizde de bazı tedbirlerin alınması gerekliliğinden Sa-

nayı Bakanlığının yaptığı bir teklif üzerine ilgili Bakanlık ve teşekkül temsilcilerinin katılacağı bir çalışma grubu teşkil edilmiştir. Sanayi Bakanlığı Müsteşarının başkanlığında ilk toplantısı 12/7/1962 tarihinde Sanayi Bakanlığı toplantı salonunda yapan bu grubun çalışmalarından olumlu sonuçlar alınacaktır.

12/7/1962 tarihinde Maliye, Ticaret, Gümrük ve Tekel, Ulaştırma,

İHRAÇ EDİLECEK SINAİ MAMÜLLERDEN

Maliyete giren vergiler iade edilecek

Çalışma Bakanlıklar temsilcileri ile Odalar Birliği, İstanbul Sanayi Odası, Ege Bölgesi Sanayi Odası ve İGEME temsilcileri toplantıda hazır bulunmuştur. Sanayi Bakanlığı Müsteşarı Hayrettin Güleriyüz toplantıyı açtıktan sonra, konunun açıklanması için Sanayi Dairesi Reisi Sabahattin Teoman'a sözü bırakmış ve Teoman konuyu tam bir vukufla genişliğine ve derinliğine açıklamış, ihracatın geliştirilmesi hususunda vergi risturnlarının hersey olmadığını, meselenin ancak bir yönü olduğunu, ihracatı artırmak için meselenin daha başka ve çok önemli yönleri olduğunu söylemiştir. Konu çeşitli yönleri ile tartışılmış, bu arada toplantıya İGEME temsilcisi olarak katılan TSE Başkanı Faruk Sünter de standardlar üzerinde durmuş, standardların dış ticaretteki önemini belirtmiş, dün gümrük duvarları ile yapılan sınıai himayenin bugün standartlar yolu ile yapıldığını, bizde de Türk Standardına uygun olmayan mamüllerin ithalının yasak olduğunu, buna göre ne tedbir almırsa alınmış standardlara gereken önem verilmelidir, ihracat edilecek memleketin standardları bilinmediğe ve onlarla göre imalat yapılmadıkça ihracat imkânlarından söz edilemeyeceğini söylemiştir. Çalışma grubu, Sünter'in sözlerini tasvip etmiştir.

HÜKÜMET - ÖZEL SEKTÖR ORTAK ÇALIŞMALARI

BOS KAPASİTELERİ AZALTMAK KONUSUNDA, SERİ İMALAT VE SERİ İTHALATTA STANDARDIN ROLÜ ÜZERİNDE DURULDU

I. Koalisyon Hükümeti işbaşında iken Ocak 1962 ayında İstanbul'u ziyaret eden Başbakan İnönü, İstanbul'da özel sektör temsilcilerini toplayarak bu sektörün dertlerini dinlemiştir. Bu biçim çalışmanın faydalı mı gerek hükümet ve gerekse özel sektör tarafından görüldüğünden bu toplantıların üç ayda bir yapılması uygun bulunmuştur. Bu karara uyularak ikinci toplantı 16 Nisan 1962 tarihinde Ankara'da yapılmış, toplantıya katılanların fazlalığı yüzünden bir kongre havasına bürünüen toplantıda olumlu sonuçlar alınamamıştı. 16 Temmuz 1962 tarihinde gene Ankara'da yapılan ve 17 Temmuz 1962 günü öğleye kadar süren toplantıda bir çerçeve içinde yapılmıştır. Çok güzel bir konuşma ile toplantıya açan Başbakan İnönü, baştan sona kadar toplantıda bulunmuş ve bazı kararların hemen alınmasını sağlamıştır.

Toplantıya, Başbakanın başı, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcıları Ekrem Aican, Hasan Dinçer, Turhan Feyzioğlu, Maliye, Ticaret, Tarım, Gümrük ve Tekel, Çalış-

ma, Sanayi, İmar ve İskan Bakanları katılmış, gezide bulunan Ulaştırma Bakanı ise çalışmalara katılamamıştır. Özel sektör adına Odalar Birliği Yönetim Kurulu üyeleri bulunmuştur.

Toplantıda iktisadi mes'eleler, maden kanunu, ithalat konuları, bölge plânlanması gibi konular ve bu arada işsizliği azaltmak ve artmasını engellemek ve boş kapasiteleri azaltmak konusu da ele alınmıştır. Bu son konuda, seri imalatın ve seri imalatta standardın rolü üzerinde durulmuştur. Boş kapasiteler doldurulurken ihracatın düşünülmesi gerektiği ele alınmış ve ihracatta standart mamüllerin rolü belirtilmiştir. Standard çalışmalarının son gelişmeleri ve tatbikat meselelerinin de söz konusu edildiği toplantı sonunda yayılanan tebliğde, özel sektör adına Behçet Osmanağaoglu ve Hükümet adına Sanayi Bakanı Prof. Fethi Çelikbas tarafından yapılan konuşmalarla toplantıın iyi sonuçlar verdiği açıklanmıştır.

Bu toplantıda da Standard konularına gereken önemin verildiğini duymak TSE'yi sevindirmektedir.

PLÂNLAMA YÜKSEK KURULU TOPLANDI

Birinci beş yıllık plâni incelemek üzere, Plânlama Yüksek Kurulu, Başbakan İnönü'nün başkanlığında 16/7/1962 tarihinde toplantıda. Memleketimizin ekonomik ve sosyal kalkınmasında önemli bir rol oynayacak olan bu plan, bilindiği gibi, 1963 yılı başından itibaren uygulanacaktır. Standardlara önemli bir yer verildiği, plan hedeflerindeki kayıtlardan anlaşılmaktadır. Plan yürürlüğe girdikten sonra daha fazla standardın yapılması gerekeceği bilinmektedir.

TSE TEKNİK KURULU ÇALIŞMALARI

TSE Teknik Kurulu, 24.7. 1962 tarihinde saat 9.30 da toplanarak gündeminde bulunan :

- 1 — Ağaç tel direkleri
- 2 — Sabun
- 3 — Sıvılandırılmış İdrokarbür tezzi tüpleri
- 4 — Sülügen (Pb·O - Kurşun kırmızısı)
- 5 — TS. 2, TS. 17 ve TS. 18 standardlarının tablolarındaki tadilât ve ilâveler.

6 — TS. 12 Kurşun Akümülatör Standardını nümume alma şeklinin tadili konularını görüşmüştür. Teknik Kurul Başkanı Faruk A. Sünter, Başkan Vekilliğine Sabahattin Teoman seçildiler.

Başkanın teklifi üzerine önce 6 nci maddede üzerinde konuşulması uygun bulundu. Bu konuyu inceleyen tali komite TS. 12 nin nümune alma maddesinde yer alan 16 nümunenin fazla olduğunu, bunun iki nümenenin alınması suretiyle yapılmasının mümkün olduğunu, maddenin buna göre değiştirilmesini teklif etti. Yapılan konuşmalar sonunda bu teklif kabul olundu.

5inci maddede yer alan konu da teklife uygun olarak kabul edildi. Böylece 0,15, 0,25 ve 0,35 mm. çapındaki elektrik barker tel imali de imkân dahiline girmış oldu.

Sıvılandırılmış hidrokarbür tezzi tüpleri standard tasarısı ile ilgili olarak yapılan açıklamalardan sonra tasarımı üzerinde çeşitli konuşmalar yapıldı. Tüplerin üzerine takılan detantörlere emniyet sübabı konulmasının gerekliliği tespit edildi ve tasarımının buna göre hazırlanmış olması memnuniyetle karşılandı. Ve sıvılan-

Teknik Kurul toplantı halinde

dirilmiş hidrokarbür tezzi tüpleri standard tasarısı kabul o-

da rededilen ve o zamandan bu yana üzerinde çalışılan bu standart üzerinde uzun uzun konu-

lundi.

Ancak, bu çeşit tüplerin standardlaşmasından beklenilen en önemli faydalardan birinin emniyeti sağlamak olması sebebiyle kullanılması ve tesislerinin yapılması hususunda da 5inci maddede yer alan 16 nümenenin fazla olduğunu, bunun iki nümenenin alınması suretiyle yapılmasının mümkün olduğunu, maddenin buna göre değiştirilmesini teklif etti. Yapılan konuşmalar sonunda bu teklif kabul olundu.

Sabun sanayiinin standartla himayesi, daha iyi sabun imaline ancak ileri bir standardda varılacağı hususu belirtildi. Bu sebeple standardın dardla varılacağı hususunda da ha ileri bir imalâta imkân verildi. Bugün sabun sanayiimizin lüzumlu mesi gereği üzerinde durulduğundan bu likit gazın zehirsiz ve kokusuz olmasının ze-

suldul. Sabun sanayiinin stan-

dardla varılacağı hususunu belirtmek suretiyle kabulü uygun bulundu.

Sülügen standard tasarısı hakkındaki tali komite raporu okundu. Raporda, 2-1-1-2 maddesinde yer alan «boyama de-

neyi» ndeki bazı rakam müba-

yanetleri bulunması sebebiyle tasarımının Teknik Komitesine i-

adesine karar verildi.

Sabun standard tasarısı ü-

zerinde inceleme yapan tali ko-

mite raporu okundu. 1960 yılın-

TSE AĞUSTOS AYINDA TATİL E GİRİYOR

Bilindiği gibi, yaz aylarında gerek devlet dairelerinde ve gereksiz özel sektör teşebbüslerinde izinler sebebiyle aranan kişi bulmak mümkün olamaz. Bu yüzden işler sürüncemede kahır, iş sahibi işinin yapılamamasından üzülür. Halbuki batı memleketlerinde yaz aylarından biri tatil ayı olarak ayrılır ve bu ay içinde nöbetçiler dışında bütün personel tatil gider. Böylece faaliyet yalnızca bir ay için durmuş olur.

TSE de bu gerçeği görmüş ve Personel Yönetmeliğinin 22inci maddesinde, yıllık izinlerin,

İki yeni Türk Standardı satışa çıktı

Türk Standardları Enstitüsüne hazırlanıp basımı tamamlanmış bulunan TS. 39 Hazır Yağlı Boya ve TS. 40 Elektrik İç Tesisatında Kullanılan İki Kutuplu Fis ve Priz standartları satışa çıkarılmış bulunmaktadır.

TS. 39 Hazır Yağlı Boya Standardı 7, TS. 40 Elektrik İç Tesisatında Kullanılan İki Kutuplu Fis ve Priz standartı ise 5 lira fiyatla satılmaktadır.

Ağustos ayında kullanılacağı hükmeye bağlanmıştır. Buna göre, TSE Ağustos ayında tatil e gitmiş olacak, yalnız nöbetçiler görevlerine devam edecekler, acele işleri sonuçlandırılacaktır.

TSE Mehtap Projesinde

9.7.1962 Pazartesi günü Ankara'daki Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü konferans salonunda «Merkezi Hükümet Teşkilatı Araştırma Projesi - Mehtap Projesi» toplantısı yapılmış ve TSE temsilcileri de burada hazır bulunmuştur.

Toplantıda proje Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Tahsin Bekir Balta projenin düzenlenmesinde takip olunan metod ve projenin amacılarını belirten bir açıs konusması yapıktan sonra proje raportörü de muhtelif kuruluşların ankete verdikleri karşılıklarla bugüne kadar yapılan çalışmalarдан alınan sonuçlar hakkında etrafı bilgi vermiş ve projenin istenilen mükemmeliyette tamamlanılmasına için ilgili kuruluşlardan beklenilen yardımları açıklamıştır.

Karşılıklı anlayış ve sıkı işbirliği temennileriyle sona eren konusma, toplantıya katılanlar için aydınlatıcı ve istifadevi olmuştur.

**TSE
İZMİR
ENTERNAŞYONAL
FUARINDA**

**TÜRKİYE YAPI MALZEMESİ
SERGİSİ İZMİR FUARINDA
DA TESİS EDİLECEK YAPI
MALZEMESİ ÖRNEKLERİ
TEŞHİR EDİLECEK**

İmar ve İskan Bakanlığının 1962 İzmir Enternasyonal Fuarında tertiplediği «Türkiye Yapı Malzemesi Sergisi» ne Türk Standardları Enstitüsü de yapılan çağrıya uyarak katılmak kararı vermiştir.

Daha önce Ankara'da İmar ve İskan Bakanlığı binasında açılmış olan sergide gördüğümüz ciddi güzel, kullanışlı ve dayanıklı Türk Yapı Malzemesi örneklerini, bu sefer yabancı emsallerinin toplandığı bir merkezde yeniden görebilmek ve aralarında gerçege dayanan bir kıyaslama yapabilmek imkânlarını bize vereceği için bu teşebbüsü çok yerinde buluyor ve sükrana karşılıyor.

Sergiyi gezenler bu arada TSE' nin ortaya koyduğu standard eserlerini, yayınlarını ve halen üzerinde çalıştığı konuları görüp aydınlatıcılar ve standardlaşmanın millî ekonomimize dokunan hizmet ve faydalalarını, daha kuvvetle ve yakından anlamış olacaklardır.

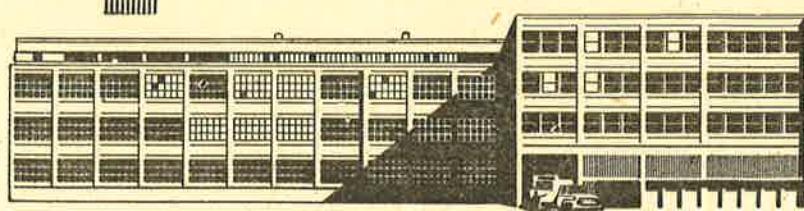
Serginin başarılı ve memlekete hayırlı olmasını şimdiden dileriz.

GECEN AY İÇİNDE TSE'YE YABANCI MEMLEKETLERDEN GELEN STANDARDLAR

YABANCI MEMLEKET	Alman	Amerika	Arjantin	Avustralya	Britanya	Fransa	İsviç	İtalya	Kanada	Venezuela	Yeni Zelanda	Toplam
HAZIRLIK GRUBU												
ELEKTRİK					6							6
KİMYA					3							6
LABORATUVAR					3				2			5
İNŞAAT				6	12							18
MADEN												
MAKİNA		8			6							14
MÜHENDİSLİK NORMLARI					6							6
TEKSTİL												
ZİRAAT												
TOPLAM	107	8	6	36	17	11	*	19	2	*	3	300

ARÇELİK

Her nevi
Çelik Eşya
imalâti

- ARÇELİK A.Ş.

(Sermaye: T. L. 7.500.000)

Sütlüce, Karaağaç Cad., 2-4, Halıcıoğlu - İstanbul
Telefon: 49 44 00 (5 hat)

Türk Elektrik Standardlarının Özellikleri ve tasarı halindeki yeni standardlar

Kemal TAN
Elektrik Yük. Müh.

Türk elektrik standardları olarak hazırlanıp memleketin hizmetine arz edilen standardlar ile diğer memleketlerin benzeli standardları mükontakte edilecek olursa, bizim standardı hazırlamakta birçok yönlerden bu memleketlere nazaran daha müsait durumda bulunduğuuz görülmektedir.

Bu müsait durum, sanayinin çeşitli yönlerinde olduğu gibi, bize nazaran ileri gitmiş bulunan memleketlerin edindikleri tecrübe ve birçok çalışmalarla elde ettikleri gelişmelerinden, kolayca faydalana bilmemizden başka bir sey değildir.

Bu bakımdan Türk Elektrik Standardları gerek prensipleri ve tanzim tarzları, gerekse tatbikatında kabul edilen usulleri yönünden, diğer memleketlerin standardlarından hem daha yeknesak, hem de derli topluluğu ile daha olgun bulunmaktadır, denilebilir.

Başlangıcındanberi pek az usul değiştirmiş olan Türk Elektrik Standardları, 1962 yılında Enstitütün numeralama sistemi universal numeralama sistemi olarak kabul etmesinden dolayı pek cüz'i değişiklik, haric tutulursa, daima esas bölümler olarak genel deyimlerile :

- 0 — Konu, tarif, kapsam;
- 1 — Sınıflandırma ve özellikler;
- 2 — İhzar ve imalata ait muayene ve deneyler;
- 3 — Piyasaya arz;
- 4 — Müteferrik hükümler;
- 5 — Piyasaya arz olumluş mal üzerinde yapılacak mura-kabe ve kontrol esasları;

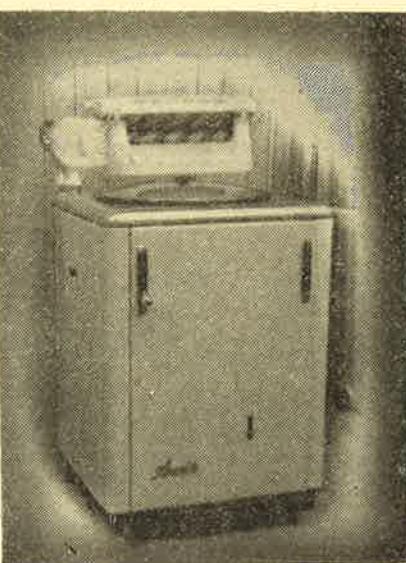
belirtebileceğimiz bölümler halinde ve bir bütün teşkil etmek üzere derli toplu olarak tanzim olunmuşlardır.

Universal numeralama sisteminde (0) bölümü veya tali bölüm numarası bulunmamakla beraber aynı sistemi kabul eden Hindistan'da (0) bölümünün bir ön söz bölümü olarak, İngiliz standardlarında da aynı numeralama sistemi kabul edilmiş iken standardın başında ekseriya num-

rasız bir giriş kısmının bulunmasını gözönünde tutan Enstitü Teknik Kurulu, 6/1/1962 günü saat 15.00 de yapmış olduğu toplantıda, çıkışmış olan standardların bünyesine ana bölgüler itibarile uygun gördüğü tıni-versal numeralama sistemini (O-Konu, Tarif, Kapsam) da dahil olmak üzere ana bölüm numaralarını aynen muhafaza ederek tatbik etmek kararını verdi.

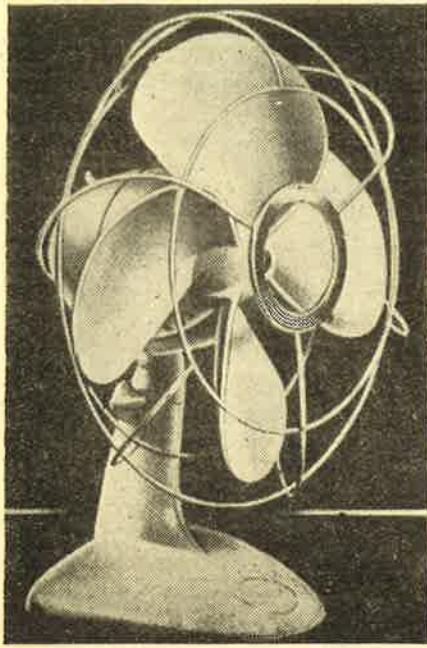
Standardlarımıza imkân veren

kanun ve nizamnamelerde mevcut ve üzerinde çalışılmakta olan bazı noksanlıklar ile Enstitümüz standardızasyon deneyleri laboratuvarlarının faaliyete geçmemiş bulunmaları sebepleriyle, hâlen hazırlanmakta olan elektrik standardlarımızın, bazı yönlerden nazari olarak kaldıklarını ve diğer memleketler standardlarından aynen adapte edildiklerini ifade etmek icabeder. Bundan dolayı mesela bakır tel standardlarında Amerikan standardlarından aynen alınmış bulunan tel kesitleri memleketimizdeki tel imalat sanayiinin, daha ziyade Almanya'dan sipariş edilen hadde ve makinelerden meydana gelmiş ve VDE ye uygun tel çekilmelerinde en ekonomik çalışmalar sebebiyle bu standardın tel kesit tablolari VDE'ye uygun kademeler olarak değiştirilmesi zarureti hâsil olmuştur.

Esasen en eski standardlardan birisi bulunan VDE Nizamnamesi ye DIN standardları dahi imalatın ve ihtiyacın gelişmesi ve tatbikattaki zaruretlere mütemadiyen değişmekte olduğu gözönünde tutulursa Türk standardlarında rastlanan bu halin de mühimsenecek bir noksantık kabul edilmemesi gereklidir.

Memleketimize standard ve sanayi sahasında benzemeekte olan doğu memleketlerinden bilhassa Hindistanın standardlarındaki tertip tarzının da bizim tarzımıza benzemesi, aynı ihtiyacın onlarda da hissedilmiş olduğunu bâriz delilidir.

Teknik Komiteleri bu senenin programında bulunan bütün standardların ilk projelerini taslak halinde tamamlamak üzeredirler. Bu taslakların büyük kısmı daha şimdiden elektrik hazırlık grupuna verilmiş durumdadır.

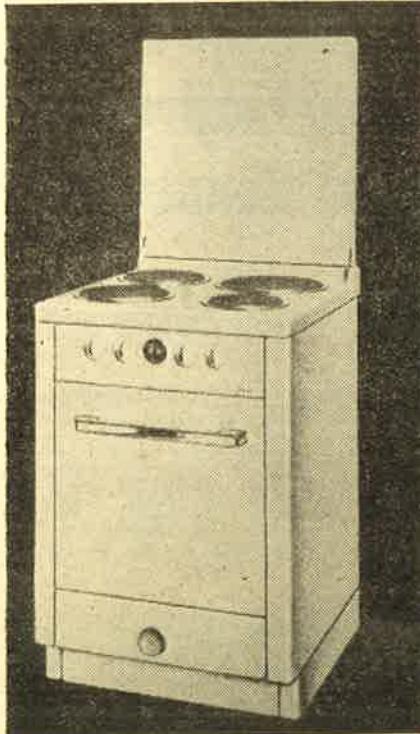
- Lâstik ve termoplastik yalıtkanlı yeraltı kabloları,
- Elektrik sobaları,
- Elektrik ütüleri,
- Elektrik ekmek kızartıcıları,
- Elektrik havyaları.

İlk standardların hazırlanmasında mütlâasına müracaat olunan üniversite, resmi ve hususî teşekkürlerle sanayicilerimizin bu standard taslaklarına karşı zayıf kalan ilgilerinin iztirabını, bütün organları ile birlikte Enstitü çektiği gibi asıl büyük sıkıntısını da bu standardları tatbik mecburiyetinde kalan imalâcı, ithalâcı ve satıcı olan müesseselerimizin çekmekte olduğunu üzilerek görmekteyiz.

Bu bakımdan bir taraftan enstitüde adresleri bulunan ilgililer ile ayrıca aşağıda isimlerini belirttiğimiz yeni standard taslakları ile ilgilenmek isteyenlerin kendilerine müracaat edildiği zaman taslak üzerinde önemle durmalarını bir kere daha belirtmek yerinde olacaktır. Bu sebeple aşağıdaki yeni standardlar ile ilgilenmek isteyenlerin adresleri ile ilgilenmek istedikleri standardları Enstitüye bildirerek kendilerine bu standardın olgunlaşmasında müraaat edebilme imkânlarını bizden esirgememelerini rica ediyoruz.

Taslak Halinde Hazırlanmış Yeni Elektrik Standardları

- Elektrik süpürgeleri,
- Elektrikli su ısıtıcıları,
- Elektrik porselen izolofarları ,

Hazırlanmakta olan standardlarımızın henüz doğru dürüst müstakil bir çalışma masası dahı bulunmayan Teknik Komitelerdeki feragatlı mühendislerimizin gayretleri ve Enstitü İdare Organlarının ise sonsuz anlayış ve teşvikleri ile hazırlanmakta olduğunu okurlarımızın da bilmesinde fayda vardır. İste bu şart ve esaslarla çalışan Elektrik

KILIÇOĞLU

Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi

E SKİŞEHİR

KILIÇOĞLU Kiremit ve Tuğla Fabrikaları
Her Nevi Kiremit ve Tuğla,
Dişli Döşeme Tuğlaları

En iyi kaliteli mallarıyle daima

müşterilerinin emrindedir

ADRES : Posta Kutusu 7
Eskişehir

Telgraf adresi : KİREMİT
Telefon No. : 1364 - 2105

ÇIMENTO STANDARDLARI MECBURI KILINIRKEN

Muzaffer UYGUNER

Bilindiği üzere memleketimizde Bakanlar Kurulu'nun 17 Ağustos 1938 tarihli ve 2/9459 sayılı Kararı ile yürürlüğe konulan «Türk Çimento Normları hakkında Tüzük» uygulanmaktadır. Tüzük, 28inci maddesine göre 8 Eylül 1938 tarihinde yürürlüğe girmış olup ayrıca «Çimento Tüzüğüne göre çimento tecrübelerini tayin eden talimatname» de 13 Aralık 1939 tarihinde yayınlanmıştır.

Tüzük, (portland çimentosu ile yüksek fırın portland çimentosu (curuf çimentosu) içiñ» hazırlanmış olup 2 nci maddesine göre, portland çimentosu da

1 — Sun'ı portland çimentosu

2 — Çabuk sertleşen sun'ı portland çimentosu (superçiment) olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Yüksek fırın portland çimentosu da

1 — Yüksek fırın portland çimentosu,

2 — Çabuk sertleşen yüksek fırın portland çimentosu olmak üzere ikiye ayrılmıştır.

Halbuki teknik gelişmeler sonunda yeni çimento nev'ileri kullanılmaya başlanmıştır. Bu gelişmeleri yakından bilen TSE daha ilk kuruluş sırasında çimento standardlarını hazırlamaya başlamıştır. Bir yıl önce tamamlanan bu standardlar Sanayi Bakanlığıncı mecburi tatlige konulmak istenilmiştir.

Bugün yürürlükte bulunan tüzükün yürürlükten kalkması için yeni bir tüzük hazırlanması gereğinden iş bir süre uzamıştır. Yeni hazırlanan tüzük Danıştay tarafından incelenerek kabul edilmiş olduğundan yeni çimento standardlarının mecburi kilinması da mümkün olabil-

mıştır. Aksi halde ortada aynı konuda iki ayrı hukuki belge bulunacak ve uygulanmada bazı çatışmalar olacaktır.

23/6/1962 tarihli ve 6/640 sayılı Kararname ile yürürlüğe konulması kararlaştırılan tüzük üç maddeden ibarettir. «Türk çimento normları hakkında tüzük'ün yürürlükten kaldırılmasına dair tüzük», çimento standardlarını mecburi kılan 23/6/1962 tarihli ve 6/642 sayılı Kararname ile aynı tarihte Resmi Gazete'de yayınlanmış olup yayımı tarihinden üç ay sonra yürürlüğe girecektir. Gerek bu Tüzük ve gerekse standardlar 27/7/1962 tarihli ve 11165 sayılı Resmi Gazete ile yayınlandıklarına göre 27/10/1962 tarihinde yürürlüğe girmiş olacaklardır.

Bir usulün yerine getirilmesi için düzenlenen bu Tüzüğün önemli olan birinci maddesi söylenir:

«Bakanlar Kurulu'nun 17/Ağustos/1938 tarihli ve 2/9459 sayılı Kararnamesiyle kabul edilmiş olan Türk Çimento normları hakkında Tüzük yürürlükten kaldırılmıştır.»

Buna göre 24 yıldır yürürlükte bulunan bir belge tarihe karışmaktadır. 13 Aralık 1938 tarihli Talimat da Sanayi Bakanlığının bir tebliği ile yürürlükten kaldırılmıştır. Muayene metodlarını gösteren bu Talimat, usul standardlarının yürürlüğe girmesi sebebiyle zaten uygulanamaz hale gelecektir.

Bilindiği üzere, mecburi kılan çimento standardları 15 adettir. Bunlardan 6 tanesi muayenelerle ve nüümune alma ile ilgili usul, 9 tanesi madde standartı olup adları ve TS numaraları aşağıda gösterilmiştir:

- 1 — TS.19 Portland çimentoları
- 2 — TS.20 Yüksek fırın curuf çimentoları
- 3 — TS.21 Beyaz portland çimentoları
- 4 — TS.22 Melez bağlayıcı Çimento nüümune alma metodları
- 5 — TS.23 Çimento teknik muayene metodları
- 6 — TS.24 Traslı çimento-Tras standardı kireç tozu
- 7 — TS.25 Tras teknik muayene metodları
- 8 — TS.26 Tras nüümune alma metodları
- 9 — TS.27 İnsaat kireçleri
- 10 — TS.28 İnsaat kireci nüümune alma metodları
- 11 — TS.29 İnsaat teknik muayene metodları
- 12 — TS.30 İnsaat kireci teknik muayene metodları
- 13 — TS.31 İnsaat kireci teknik muayene metodları
- 14 — TS.32 Kum
- 15 — TS.33 Bu yazında, bu standardlar teknik açıdan ele alınmayıacak-

tir.

15 standartı mecburi kılan Kararname, Bayındırlık ile İmar ve İskân Bakanlıklarının uygun mütalâaları alınarak istihsal edilmiştir. Kararnamenin 2 nci maddesine göre, «standardların ambalajlar dışında kalan hükümlerinin Kararnamenin yayımlanmasından itibaren üç ay, ambalârla ilgili hükümlerinin bir yıl sonra» uygulanacaktır.

Üç aylık müddet, yeni imalata geçisi ve eldeki stokların erimesini sağlamak amacıyla konservasyon yapılmıştır. Ancak kraft kâğıdı standardının bulunmaması ve bu kâğıdın her zaman aynı standardda temin edilmemesi sebebiyle kraft kâğıdı standardının kâğıdı standartı da TSE tara-

(Devamı 28 nci sayfada)

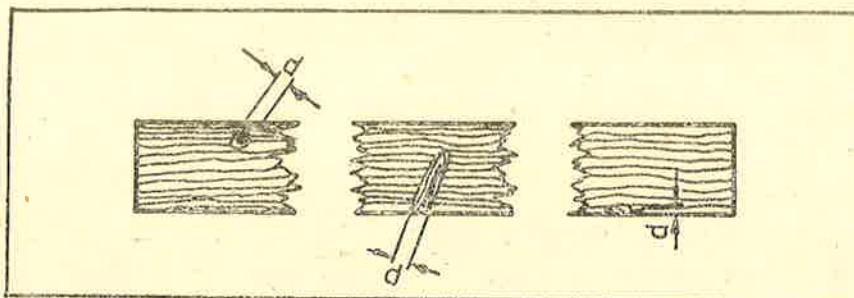

Türk Standardları Enstitüsü

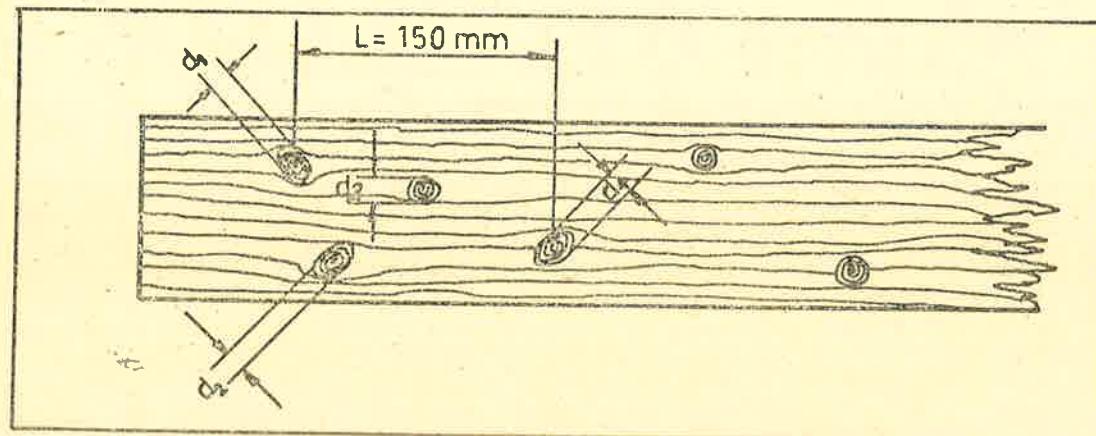
MAYIS 1962
BİRİNCİ BASKIHAŞEP NUMUNE ALMA VE MUAYENE
METODLARINA AİT ŞEKİLLER

TS /1

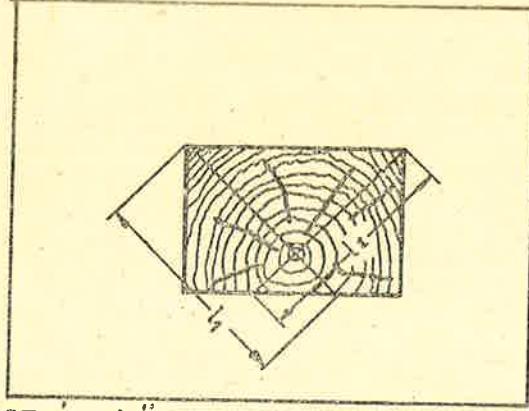
UDK

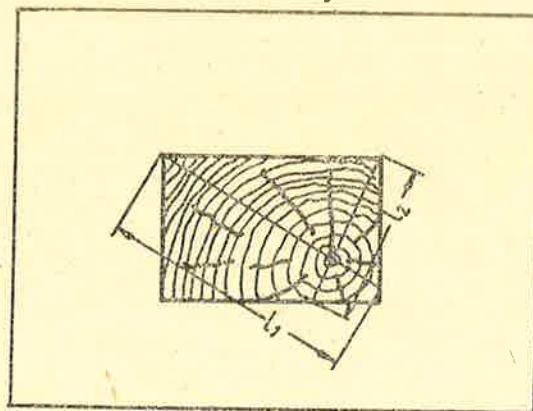
(ŞEKİL :1) Budak yerlerinin ölçülmesi

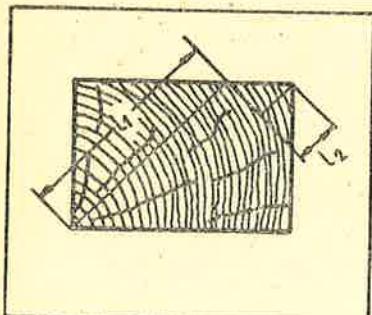
(ŞEKİL : 2) Budak çapları toplamının tayini

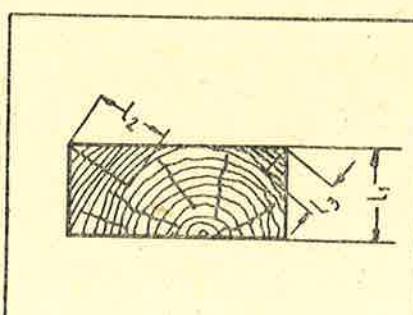
(ŞEKİL:3) Öz enine kesitin içinde

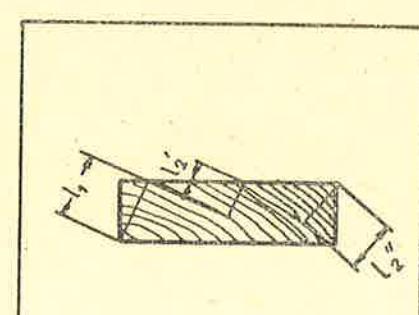
(ŞEKİL:4) Öz enine kesitin içinde

(ŞEKİL : 5)

(ŞEKİL : 6)

(ŞEKİL : 7)

Öz enine kesitin dışında

Öz enine kesitin dışında

Öz enine kesitin dışında

YENİ Standardlar

HAŞEP NÜMUNE ALMA VE MUAYENE METODLARI

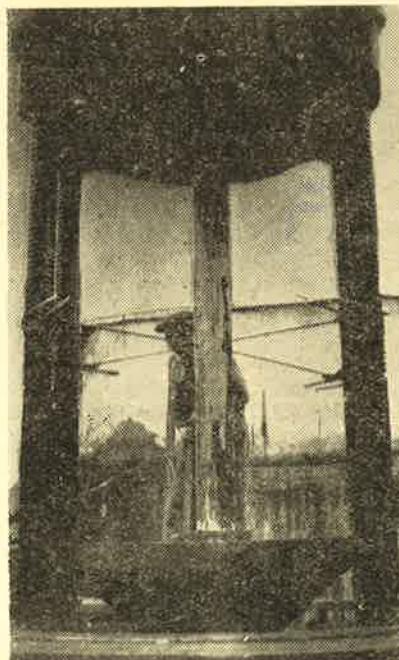
Dr. Rahmi TOKER
Orman Yük. Müh.

Memleketimizde yetişen ağaç gibi basınc deneyi nümunelerinde $2 \times 2 \times 3$ cm ve eğilme deneyi nümuneleri için $2 \times 2 \times 30$ cm boyutları kabul edilmiştir. Durum memleketimizde de bütünlük ve birlik göstermemektedir. Ahşap ve mamulleri üzerinde muayene ve araştırmalar yapan İstanbul Teknik Üniversitesi İnşaat Fakültesi Malzeme Laboratuvarı, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Orman Mahsullerini Değerlendirme Enstitüsü ve Kürsüsü, Ormancılık Araştırma Enstitüsü, Makina Kimya Uçak Fabrikası ve ahsapla ilgili fabrikaların laboratuvarları hepsi de birbirinden az çok

farklı metodlar tatbik etmektedirler. Kimi ASTM'ı, kim DIN'leri ve kimi ise Dünnyada yapılan araştırmaların sonuçlarını bildiren kitapları göz önünde bulundurarak araştırma ve muayenelerini yapmaktadır. Bu da ayrı ayrı sonuçların doğmasına ve bazı özelliklerin iyice belirtilemesine ve bir amaçla tesbit olunan değerlerin öbür amaçlarda kullanılamamasına sebep olmaktadır. Bu standardın, bizi bu yönde de anlayış birligine ulaştıracığı tabiidir.

Memleketimiz ağaç türlerinin önemli bir bölgünün teknik özellikleri, ayrı ayrı amaçlara göre ve ayrı ayrı metodlarla tesbit edilmiş bulunmaktadır. Bunlar genel olarak ağaçın biyolojik özellikleri ile teknik özelliklerini karşılaştırır ve teknik özellikleri iyi olan ağaçlar yetistirebilmek için ormanda ne gibi tedbirlerin alınması gerektiğini gösteren veya hukukun gerekliliklerini nereye kadar kullanılabileceğini açıklayan araştırmalardır. Bu gibi araştırmalarla daha fazla Orman Fakültesi ve Ormancılık Araştırma Enstitüsü ugraşmış ve aşağıda adları açıklanan eserleri hazırlamış ve ahsap ile ugraşanların faydalamasını sunmuştur.

Uçak Fabrikası ise uçak imalinde kullanılmaya elverişli olan ağaç türlerimizin teknik özelliklerini tesbit etmişlerdir. Teknik Üniversite Malzeme Laboratuvarlarında bazı ahsap türleri üzerinde belirli amaçlarla muayeneler yapılmıştır. Fakat bunlar bir araştırma karekterini taşımamaktadır. Hâlen inşaatta büyük önemi olan ve kullanımda tasarruf ve güven imkânlarını sağlayan güvenlik katsayıları ve gerilimleri üzerinde araştırmalar yapılmamıştır. Bunun da mühendislik standartlarının hazırlanması sırasında ele alınacağını ve böylece Alman, Fransız v.s.

Yuvarlak ağaçların sütun (flambâj) mukavemetinin tayini

standardlarındaki güvenlik gelişmelerini almakla simdiye kadar ekonomik ve teknik bakımından yapılmış olan hataların önlenecliğini umuyoruz.

Haşep nümune alma ve muayene metodları standardının konusunu, haşen nümune alma ve muayeneye ait genel esaslar, bunlarla ilgili tarifler, nümunerelerin korunması, ıslaklık derecesi, çalışma (şisme ve çekme) miktارının, özgül ağırlığın, liflere dik ve paralel doğrultuda basınç, eğilme, makaslama, liflere dik ve paralel doğrultuda çekme, sademe, burulma, yarılma mukavemetlerinin tayinine yarayan metodlar teşkil etmektedir.

Standardlar ile ilgili tarifler bölümünde, standard içinde geçen tariflerin ne anlama geldiği belirtilmektedir.

Kapsam bölümünde, standardın, haşenin fiziksel özelliklerinin muayene metodlarını kapsadığını, kimyasal özelliklerini kapsamadığı açıklanmaktadır.

Nümune alma ve muayeneye ait genel esaslar bölümünde, keresteler üzerinde yapılacak muayenelerle, yuvarlak ağaçlar ve meserekerlerin tamamı üzerinde yapılacak muayeneler için mamullerin nasıl seçileceği ve seçilirken nelerin testib olunacağı ve hangi koşullar üzerinde durulacağı belirtilmektedir. Öte yandan, bigilmiş ağaçlarda (kerestelerde) kusursuz haşenin muayenesi için başka ve kusurlu ve kullanılacak haşenin muayenesi için ise başka koşullar ve esaslar üzerinde durulmaktadır. Sözelî kusursuz haşep'te yapılacak muayenelerin küçük nümunelerle uygulanması istendiği halde, doğrudan doğruya kullanılacak,veyahut belirli işlemlerle eleman ha-

line getirilen ahsabın muayenesinde pratikte kullanılan boyutlar esas kabul edilmektedir. Yuvarlak ağaçların ve meserekerlerin üzerinde yapılacak muayeneler için ise yetişme ortamı ve yetistirme tedbirleri gibi biyolojik faktörlerin tesbiti ileri sürülmüştür.

Haşebin yetişme görünüş özelliklerinin muayenesi bölümünde, budak yerinin ve ortalama yıllık halka kalınlığının ölçülmesi, lif durumunun tesbiti metodu açıklanmıştır.

Fiziksel özelliklerini muayenesi bölümünde, haşebin ıslaklık derecesinin tayini, haşebin ıslaklık karşılığında çalışmasının (şisme ve çekme) tesbiti, haşebin özgül ağırlığının bulunmasına ait metodlarla, koşullar ve sonuçlara ait raporda en az bulunması gereken hususlar kaydedilmektedir.

Mekanik özelliklerinin muayenesi bölümünde ise, liflere dik ve paralel doğrultuda basınç deneylerine eğilme, makaslama, liflere dik ve paralel doğrultuda çekme, vurma, burulma ve yarılmanın muayenesine ait deneylerde kullanılabilecek nümune sekilleri, boyutları, makinaları ile deneyin uygulanması esasında, ortamda bulunması gereken koşullar ile, muayene sonuçlarını bildiren raporlarda bulunacak hususlar yazılmalıdır. Standardın arka kısmında her bir muayene metodunda kullanılan nümune ve deney üzerine ait resimler verilmiştir.

Standardın hazırlanması için teknik İmar ve İskân Bakanlığı tarafından gelmiştir. İnşaat hazırlık grubunun teknik komitesinde ve grupta gerekli çalışmalar yapıldıktan sonra müthalâları alınmak üzere resmi ve özel sektörden 23 yere gönderilmiş, bunlardan 12inden cevap alınmıştır.

mıştır. Gelen cevaplara göre tasarı üzerinde gerekli işlemler yapıldıktan sonra Teknik Kurula getirilmiş ve 26.5.1962 tarihinde Türk Standartı olarak kabul olunmuştur.

Ağaç türlerimiz üzerinde yapılan araştırmalara ait literatür :

BERKEL A. : 1941 Şark Kayını (*Fagus orientalis Lysky*)nın teknolojik vasıfları ve istimali hakkında 'arastırmalar, Yüksek Ziraat Enstitüsü, Ankara, 81 s.

BERKEL A. : 1943 Kestane (*Captane Vesca*)nın teknik vasıfları hakkında 'arastırmalar, Yüksek Ziraat Enstitüsü Dergisi, Sayı : 10

BERKEL A. : 1954. Lülman Sediri (*Cedrus Libanofico*)nın teknik vasıfları ve kullanma yerleri hakkında 'arastırmalar, Orman Umum Müdürlüğü, yayınlarından, Ankara.

BERKEL A. : 1954. Kızılçam (*P. Brutia*) de teknolojik 'arastırmalar, Orman Fakültesi, Seri A. 7 (1) : 22-68

ERASLAN İ. : 1947 Doğu Lâdini (*Picea Orientalis Türk ve Caar*)nın teknik vasıfları ve kullanma yerleri hakkında 'arastırmalar, Orman Umum Müdürlüğü, 99.5, Ankara.

TERZOĞLU F. : 1943 Uçak imalinde elverişli ağaçlar, Orman Umum Müdürlüğü, Ankara 8.30.

TOKER R. : 1960 Batı Karadeniz Sarıçan (L. Rostrata) ün maden direğî bakımdan teknik özellikleri hakkında 'arastırmalar, Orman Umum Md. 95.8, Ankara.

TOKER R. 1960 : Batı Karadeniz Sarıçanının Teknik Vasıfları ve Kullanma Yerleri Hakkında Arastırmalar (Pirus Silvestris Türk) Ormancılık Araştırma Enstitüsü yayınları, Ankara Tek. B. 10-8, 92.

ZEYTİN STANDARDI ÇALIŞMALARI

Vedat KUMUŞOĞLU

Türk milli geliri ve tediye muvazenesinin önemli kaynaklarından birisi de, sofralık yeşil ve siyah zeytin ile zeytin yağıdır. Bulunduğumuz coğrafi mevkii halkın en aşağı dört bin senedebenri mesgul olduğu bu madde, yüksek gıda kıymeti ve mübadeledeki evrenselliği sayesinde değerini hissibz zaman kaybetmemiş, Akdeniz havzasında yaşayan, geniş medeniyetler kuran insanların mitolojilerine girdiği gibi, mukaddes kitaplara da geçmiştir.

Dergimiz, ihtisasi itibariyle, zeytini ve zeytin yağını standardizasyon bakımından ele almak ve bunun hususiyetleri ile mesgul olmak amacındadır. Ancak, bahis konusu zeytin, istihsal - ambalaj - marketing ve diğer bakımlardan tam manasıyle işlenmemiş ve Türk milli ekonomisine yapacağı aktif tesir kakkile belirtilememiştir. Bu bakımından zeytinin, büyük değerlendirme imkânlarına nazarı dikkti çekmek yine Dergimizin vazifeleri arasında bulunmaktadır.

Zeytin tanesi, yağı, prinası ve prinadan üretilen maddeleri ile insan hayatı üzerinde mühim tesiri olan mahsullerdendir. Hiç süphesiz zeytinin yerine ikame edilebilecek maddelerle bu açığı kapatmak mümkündür. Ancak keyfiyet memleketimiz için yeni ikâme maddeleri bulmak yolunda değil, elde mevcut büyük rezervlerin kıymetlendirilmesi bakımından çok ehemmiyetlidir.

Milletlerin tediye muvazenesine yaptığı tesir bakımından bir tek mîsalî nazari itibara alalım.

İspanya, 1960 yılında 70 milyon dolar kıymetinde 153 bin ton zeytin yağı ihracı etmiştir. Sofralık yeşil zeytin ihracı da bu rakamlara muvazi kıymetlerdedir. İspanya bu gelliri sağlamak için takriben 80 memleketle dış mübadele münasebeti kurmuştur.

Zeytin, Türkiye - Yunanistan - İtalya - İspanya - Cezair - İsrail - USA için aynı ehemmiyette olan döviz kaynağıdır. Bu itibarla memleketimizde ihracatın geliştirilmesini organize eden makamların üzerinde titizlikle çalışmaları gereken maddelerin başında gelmelidir.

Artan Dünya nüfusu, her nevi yağ tiplerine ve gıda maddelerine olan talebi doğalmıştır. İnsan gıda terkibinde yağ muvazenesinin ehemmiyeti (fizyolojik ilerleme - zekâ - ilime vessair yönler) izahdan vâresstedir. Mevcut veya doğacak insanlara yetecek her nevi yağ için yeni kaynaklar aranmaktadır. Nebâti yağ kaynaklarının zorlanması da, taraların yorgun düşmesi neticesini vermektedir.

Türkiye'nin yak eksigliği mevzuu, bilindiği gibi, Amerika'dan ithal edilen muhtelif nev'ilerdeki yağlarla kapatılmaktadır. Bunun ne zaman kadar devam edeceğini kestirmek mümkün değildir. Bununla beraber zeytin tanelerini ve zeytin yağını ihrac maddesi olarak organize etmeye de çalışmak, ilerde çaresiz durumlarda kabilî istifade halde bulundurmak lazımdır.

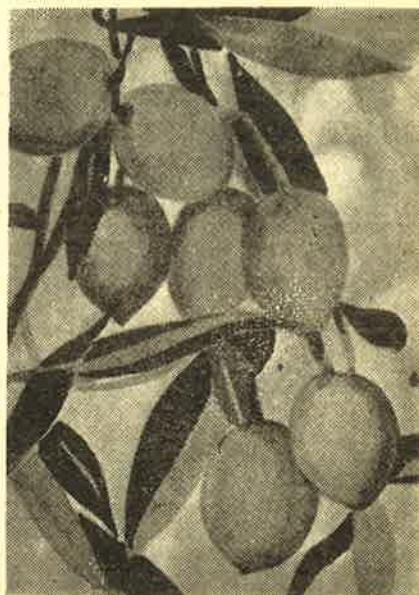
Türkiye'nin muhtelif sahalarında 80 milyon așılı 100 milyon așısız zeytin ağacı vardır. Bunların tümünün așılı olması halinde (an'aneye kıymet ölçüsü, 1 ağaç = 1 sarı lira hesabı) tutar kıymetleri 180 milyon lira, yani bugünkü rayıgle 18 milyar liradır.

Kemale gelmiş 180 milyon zeytin ağacının mahsülü ise senelik takriben (beheri vasatı 30 liralık gelirden) 550 milyon liralık bir gelir temin eder ki, bu rakamlar en bedbin tahminlerdir (Tahsis edilen sermayenin % 3 nisbetinde).

Randimansızlığı iki cepheden mütalea etmek kâbıldır.

A — Aşılanmamış, binnetice istihsale geçirilmemiş ağaçlar bakımından :

Mevcut kanuna rağmen delicelein İslâhi ve mahsule geçirilmesi işleri hakikaten zorlukla yürütülmekte ve mevcut deliceelerin aşılanarak istihsale geçmeleri bu tempo ile çok uzun zamana mütevakkif bulunmaktadır. Ağaçların İslâh edilmemesi sebepleri arasında, ziraî âsayış İslâhına girişilen sahaların tahsisi yapıldıktan sonra orman sahası addedilmesi, müteşebbislerin sarfettikleri bakım ve diğer masraflar karşılıklarının gerekli mali müesseselerden

zorlukla ve ancak lütûfkârlık eseri olarak karşılanabilmesi ve buna müteferri hususlardır.

B — Aşılanmış ve istihsale geçmiş ağaçlar bakımından :

1 — Sofralık zeytinler :

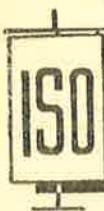
Marmara mintikası başta olmak üzere İzmir ve Antalya hinterlandı, Bilhassa marketing ve modern işleme (kıymetlendirme) usulleri ile ağaçların bakımının son derece iptidai şartlar altında cereyan etmesi randimansızlığın başlıca sebeplerindendir. Zeytin ağaçlarının muhtelif tesirler dolayısı ile mahsule bir ikinci sene daha az yatması ağaç gelirini çok düşürmeye gubre, tumar, hastalıkla mücadeledeki işi yevmiyelerini karşılaşmak zorlaşmaktadır.

2 — Yağlık zeytinler : Bilhassa Bahkesir, İzmir, Aydın, Muğla, Gaziantep ve Hinterlandları zeytinlikleri yağlık zeytinlerin kesif menbaını teşkil eder. Fakat toplama, işlenmedeki gecikmeler, zeytin yağı istihsal eden fabrikalardan birçoklarının daha iptidai şartlarla çalışması yağların asiditesi üzerinde müessir olduğu gibi, prinaaya kaçan miktarın da fazlalığı göze batmaktadır. Bu ise Türkiye istihsalî yüksek asitili yağlara talébin fazlalığı ile de meydana çıkmaktadır.

Bilhassa İtalyan ithalatçılarının Türk zeytinyağlarını daha küçük ambalajlara bölgerek kendi ticâri isimleri altında Şimali ve Cenubî Amerika memleketlerine satmaları, marketing mevzuundaki geriliğimize işaret sayılmalıdır.

Netice olarak :

Ciddî bir istihsal - imâl - satış çalışmalarının temini halinde zeytin maddesi Türkiye'ye, fındık kadar müthim bir gelir kaynağı olabilir. Zeytin tanesi ve yağı piyasasının senenin on iki ayında Türk müstahsili çalışıracak en verimli bir iş kolu olacağının muhakkaktır.

Haberleri

REKOMANDASYONLARI

250 kadar olan bu rekomandasyonların ilk 178 tanesi geçen sayılarımıza nesredilmiştir

- ISO R. 179) Katı plastiklerde HARPY darbe direncinin tâyini
- ISO R. 180) Katı plastiklerde IZOD darbe direncinin tâyini
- ISO R. 181) Termoset plastiklerde yanma direncinin tâyini
- ISO R. 182) Kongo Red Metodu ile polivinil klorid plastiklerinde ısı stabilitesinin tâyini
- ISO R. 183) Plastiklerde boyalı maddelerinin akıcılığıının tâyini
- ISO R. 184) Döküm demirinde Brinell sertlik muayenesi testi
- ISO R. 185) Gri dökme demirinin sınıflandırılması
- ISO R. 186) Kâğıttan nümune almak
- ISO R. 187) Muayene nümuneleri (kâğıt ve karton için)
- ISO R. 188) Sentetik ve vulkanize tabiî kaucüğün zamanından evvel eskitilmesi.
- ISO R. 189) Standard işaret kuralları
- ISO R. 190) Hafif metaller ve alaşımalar çekme mukavemeti
- ISO R. 191) Hafif metodları için brinell sertlik muayene testi
- ISO R. 192) Hafif metodları ve alaşımalar için elmas pramit sertlik muayene testi
- ISO R. 193) Seffaf bazlar üzerine mikrofilmler
- ISO R. 194) İplik muayene metodu
- ISO R. 195) Bakır ve bakır halitalarından mamûl tüplerin genişleme tecrübeşi
- ISO R. 196) Bakır ve bakır bileşimlerinin civa nitret metodu
- ISO R. 197) Bakırın sınıflandırılması
- ISO R. 198) Eşya naklinde kullanılan çift katlı paletler
- ISO R. 199) Bilyalı yataklarda normal toleranslar
- ISO R. 200) Yüklenmiş yataklarda dahili klemens
- ISO R. 201) Yüklenmiş yataklarda açisel dahilinde klemens
- ISO R. 203) Yüksek hararetle çilingir mukavemet testi (creep)
- ISO R. 204) » » » »
- ISO R. 205) » » » »
- ISO R. 206) » » » »
- ISO R. 207) 99,95 Alışmısız mağnezyum külçesinin bileşimi
- ISO R. 208) Alüminyum döküm alışmalarının terkibi
- ISO R. 209) Alüminyum ve alüminyum alışmaları mülâllerinin bileşimi
- ISO R. 210) Kokulu yağların ambalajı
- ISO R. 211) Kokulu yağların kaplarının sarılması ve markalanması

(Devamı var)

Eylül ayı içerisinde yapılacak olan ISO TOPLANTILARI

- 1) 4-6 Eylül tarihleri arasında ISO/TC-20 «Air craft - Uçak yapısı» mevzuunda Londra'da toplanacaktır.
- 2) 17-21 Eylül tarihleri arasında ISO/TC-43 «Akustik» mevzuunda Baden-Baden'de toplanacaktır.
- 3) 17-21 Eylül tarihleri arasında ISO/TC-104 «Yün Kapları» mevzuunda toplanacaktır. Bu toplantı Cenevre'de yapılacaktır.
- 4) 17-22 Eylül tarihleri arasında ISO/TC-61 «Plastik» mevzuunda Varşova'da toplanacaktır.
- 5) 18-21 Eylül tarihleri arasında ISO/TC-92 «Fire test on building materials and structure — inşaatlar ve malzemeler için yangın testi» mevzuunda Paris'te toplanacaktır.
- 6) 26-28 Eylül tarihleri arasında ISO/TC-33 «Refraktörler» mevzuunda Heidelberg'de toplanacaktır.
- 7) 27 Eylül tarihinde ISO/TC-74 «Hydraulic binders/Chemical analysis of cement - yer altı su borularının yapımında kullanılan cimentonun kimyevi analizleri» mevzuunda Londra'da toplanacaktır.
- 8) 28 Eylül tarihinde yine ISO/TC-74 «Hydraulic binders - yer altı su boruları» mevzuunda Londra'da toplanacaktır.

EYLÜL AYI İÇERSİNDE YAPILACAK OLAN IEC TOPLANTILARI

- 1) 10-15 Eylül tarihleri arasında IEC/TC-29 «Elektro akustik» mevzuunda ve 10-14 Eylül tarihleri arasında IEC/SC-29 A «Sound recording - ses alma» mevzuunda Baden-Baden'de toplanacaktır.
- 2) 17-18 Eylül tarihleri arasında IEC/TC-13 «Measuring instruments - ölçü aletleri» mevzuunda ve yine 18-20 Eylül tarihleri arasında IEC/SC-13 A «Compteurs - sayaçlar» mevzuunda ve nihayet IEC/SC-13C 25-28 Eylül tarihleri arasında «Electronic measuring instruments - elektronik ölçü aletleri» mevzuunda Yugoslavya'nın Portoroz şehrinde toplanacaklardır.

DUNYADAN**STANDARD****HABERLERİ**

TÜRKİYE'YE AVRUPA FONUNDAN 45 MİLYON DOLAR VERİLİYOR

Türkiye'ye yapılan son yardım be yardım bunu takip etmektedir. Bundan başka Türkiye, Birleşik Amerika Hükümeti'nden mühim yardımalar almaya da devam etmektedir.

İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı, Avrupa Para Anlaşması gereğince tesis edilmiş olan Avrupa Fonundan Türkiye'ye muadili altın olarak 45 milyon dolar kredi yardımında bulunmaya karar vermiştir.

Bu kredi Türkiye'nin istikrar sahasında alacağı tedbirler teşkilâtca gözden geçirilmek suretiyle iki partide sağlanacaktır. 25 milyon doları 1 Nisan'dan itibaren 3 yıla ve 20 milyon doları da 1962 yılı Ağustos ayının 1inci gününden başlayarak kezalik 3 yıla mahsus olmak üzere serbest bırakılacaktır.

Bu yeni yardım 1961 yılında Avrupa Fonundan yapılmış olan 50 milyon dolarlık iki yıla mahsus kredi yardımına ilâveten yapılmaktadır. Daha evvelki kredide olduğu gibi Milletlerarası Para Fonu'ndan yapılmış olan 31 milyon dolar hi-

YENİ TİP REAKTÖR ILE UCUZ ELEKTRİK

Amerikalı ilim adamları daha masrafsız, daha elâstik ve infilâk tehlikesinin bertaraf edileceği reaktörlerin meydana getirilmesinde öncü vazifesini görecek yeni tip bir reaktör tecrübe etmektedirler.

Spert IV ismi verilen yeni reaktör Atom Enerjisi Komisyonunun Idaho'da Idaho Falls'daki tecrübe merkezinde çalışmaya başlamıştır. Bu, merkez açıldığından beri burada çalışmaya başlayan 32 nci reaktörü teşkil etmiştir.

Bu reaktörün çalışmasından elde edilecek bilgi bir çok askeri ve sivil gayelerde kullanılabilecek ve halen inşa edilmekte olan veya inşa edilmiş olan reaktörlerle muayyen gayelerle tatbik edilecektir.

Yeni havuz tipi reaktör, reaktör cekirdeğindeki ani değişiklikler dolayısıyla elektrik istihsalindeki değişimler veya reaktördeki istikrarsızlıklar tetkik etmek gayesiyle meydana getirilmiştir.

Amerikan Atom Enerjisi Komisyonu yeni reaktörün aynı zamanda reaktörlerdeki emniyet huduğunu tesbit etmek üzere araştırma reaktörü olarak da çalıştırıldığını bildirmiştir ve bundan elde edilen bilginin isıtılıkbalde ticari gaye ile kullanılacak büyük reaktörlerin meydana getirilmesinde faydalı olacağını bildirmiştir.

I.S.O. Konseyi Cenevre'de toplandı

Milletlerarası Standardizasyon Teşkilatı (I.S.O.) nun 14 memleket temsilcisinden müteşekkili Konseyi 11-15 Temmuz günleri arasında Cenevre'de, Sovyet Rusya Delegesi Andrei Viatkine'in başkanlığında bir toplantı yaparak, geçen Temmuz ayından bu yana teşkilatın yaptığı işleri tetkik etmiştir.

Toplantının en çok memnunluk uyandıran olayı I.S.O. nun 62 tavsiyesinin standardizasyona esas olarak kabul edilmiş olmasıdır.

Diger taraftan toplantı sonucunda iki yeni Teknik Komite kurulmuştur.

Bunlar :

1. Sekreterası İngiltere'de bulunan dışişilik san'ati,
- 2 — Sekreterası İtalya'da kurulan Madenî Satılıkların Kaplanması ve Onarılması,

Konseyin gelecek oturumu 1963 yılında gene Cenevre'de, Genel Kurul toplantısı ise 9-21 Kasım 1964 yılında Yeni Delhi'de yapılacaktır.

Bu mevzuda 1962 yılı için istifa eden başlıca şartlar : dikkatli kredi ve mali politikalar takip etmek suretiyle fiatlarda istikrar sağlanmak, Devlet İktisadi Teşebbüslerinin işleyiş ve mali bünyelerinde esaslı İslahat, yatırım fonları tesisinde yeni ihracat imkânlarına priorite vermek, ithalattaki halen mevcut liberal seviyeyi gayri mer'i muameleleri devam ettirmek ve Türkiye'ye yapılacak yabancı yardımları kolaylaştırmak.

Türkiye Hükümeti aynı zamanda bu sene beş yıllık bir yatırım programının tanzimini de ikmâl etmeyi üzerine almıştır. Tedie muvazenesinde yerleşmiş olan açığı bertaraf etmek için ihracattan hâsil olacak kazançların elde edilmesi hulusunda gerekli tedbirlerin alınması ve Türkiye'nin faydalananacağı yeni yatırımlar için muayyen bir zamanın geçmesi zoruridir. Bu sıradı Türkiye'nin tedie muvazenesinde bir boşluk mevcuttur. Yeni krediler bu boşluğun üzerine bir köprü kurmak hususunda Türkiye'ye yardımcı olacak; bu suretle dahilde istikrarı temin, tedie muvazenesindeki açığı kapatacak gerekli ana reformları meydana getirmek icabetmektedir. Teşkilât, bu yeni mali yardımdan bahsederken o kanaatdedir ki yardımın ileride sağlayacağı ferahlık onun uzun vadeli gelişme programını fiiliyat sahâsına alâkâlı Milletlerarası teşekkülerin yardım ve tâsviyeleriyle götürmüs olacaktır.

HAVA TRAFİĞİNDE ELEKTRONİK BEYİN

Havada uçak ve sun'i peyk trafığının kontrolüne yardım etmek üzere, tipki bir insan beyni gibi çalışan, yeni bir elektronik beyin geliştirilmiştir.

Yeni cihaz havadaki muayyen uçaclar ve feza gemileri hakkında teferruatlı bilgiyi tesbit ederek muhafaza etmektedir. Uçak çarpışmalarına manâ olmak ve feza gemilerini uygun bir şekilde kontrol etmek üzere bir teknisyon istediği anda bu gibi malîmâti bu elektronik beyinden elde edebilmektedir.

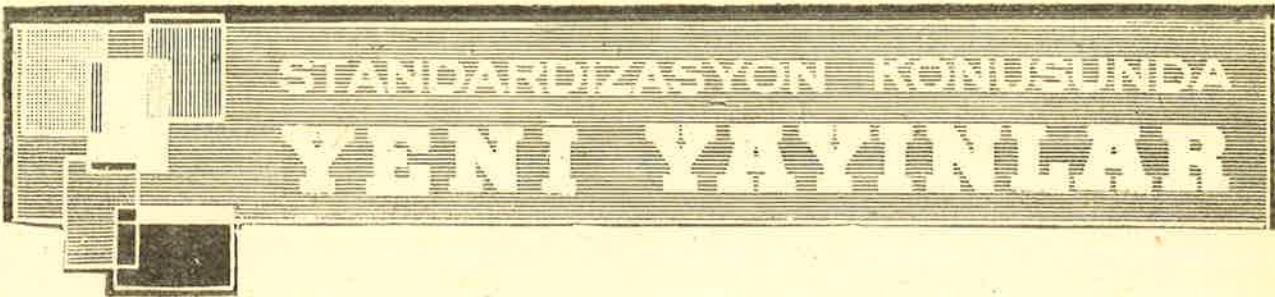
Elektronik hesap makinelereine elektrik telleri ile bağlı olan bu cihazı General Electric Company Laboratuvarlarına mensup mühendisler geliştirmiştirler. Bu cihazın diğer bir avantajı da yeni malîmâti, daha önce elde edilen ilgili malîmâtlarla bir araya toplamasıdır.

Kutu - poşet emniyet

KÍBRÍTLERÍ

TÜRKAY ENDÜSTRÝ VE TÍCARET
Anonim Şti. — İstinye

HİZMET MARKALARI

Muzaffer Uyguner, Hizmet Markaları, Ankara - 1962 fiyatı 5,— lira.

Bir süre Sınai Mülkiyet Müdürlüğü yapmış bulunan Muzaffer Uyguner, çeşitli kaynaklardan faydalananarak bu kitabı hazırlamış, Türkiye ve Milletlerarası Tatbikat ile ilgili notlar eklenmiştir. Büttün sanayicilere ve hizmet kurumlarına sahki veririz.

Muzaffer Uyguner - Sanayi Bakanlığı Sanayi Baş Müfettişi - Ankara adresinden istenebilir.

İSTANBUL SANAYİİ

İstanbul Sanayi Odası Neşriyatı, İstanbul'da sanayinin dağılışı, meslek grupları itibarıyle bünyesi, sermayesi, işçi ve personeli üzerine geniş bilgi verilen bu eserde ayrıca yıllık istihsalı ve çalışma durumlarını gösteren grafikler de eklenmiştir.

Kitabın sonunda İstanbul'daki sanayicilerin çalışma konularını, adreslerini gösteren sıralamalar vardır. İstanbul Sanayi Odası. Fiyatı : 20 TL.

YÜRÜRLÜKTEKİ SINAİ MÜLKİYET MEVZUATI

Hayri Dericioğlu, 1962 Ankara Cilt II, Fiyatı : 15 TL.

İhtiyaç berati, marka, ticaret unvanı, haksız erkabet, mevrit ve mahrec işaretleri böümelerini kapsayan derleme bir eserdir. Ayrıca bu konularla ilgili kanun, milletlerarası anlaşma, nizamname, talmatnameler de bu kitaba eklenmiştir.

Tüccar ve sanayicilerimizin ilgilenecekleri bir eser.

PLAZMA İONLAŞMASI

Mr. C. H. Corliss tarafından yazılmış :

«Ionization in the plasma of a copper arc. — Bakır kemerlerde plazma ionlaşması».

ATMOSFERİK HADİSELER

Mr. J. R. Winckler tarafından yazılmış olan:

«Atmospheric phenomena, energetic electrons and the geomagnetic field — Olağanüstü atmosferik hadiseler, kudretli elektronlar ve jeomanyetik alan.

PLATİNLERDE BUHAR TAZYIKİ

Mr. F. F. Hampson ve Mr. R. F. Walker tarafından müşterek olarak hazırlanıp bastırılan:

«The vapor pressure of palladium — Platin grubundaki elemanlar için buhar tazyiki.»

KAUÇUKTA PETROL ARTIKLARININ ANALİZLERİ

Mr. D. J. Hermini ve Mr. A. R. Glasgow tarafından müşterek olarak hazırlanıp bastırılan:

«Chromatographic analysis of petroleum fractions used in oil extended ruber — Yağlanmış kauçukta kullanılan petrol artıklarının Kromatografik analizleri.»

RADYO PARAZİTLERİ

Mr. P. A. Sturrok tarafından yazılım işlenen:

«Generation of radio noise in the vicinity of the earth — Dünya üzerindeki devamlı radyo parazitleri»

YÜKSEK FREKANSTA İŞIK KUDRETİ

Mr. J. W. Koch ve Mr. H. E. Patric tarafından müşterek olarak hazırlanıp nesredilmiş olan:

«Fading characteristics observed on a high-frequency auroal radio path. Fecir anında; radyo geçitinde yüksek frekansta müşahede olunan ışık kudretini kaybetme hali.»

RAYLEIGH YAYINLARI

Mr. M. M. Siddikui tarafından yazılmış olan:

«Some problems connected with Rayleigh distributions. — Rayleigh yayınları ile ilgili bazı meseleler.»

PROPİLENİN MOLEKÜL BÜNYESİ

Fizik ve kimya mühendisleri olan Mr. D. R. Dide ve Mr. D. Christensen'in müşterek çalışmaları sonucunda yayınlanmış oldukları:

«Molecular structure of propylene — Propilenin molekül bünyesi.»

SATIN ALACAĞINIZ
MALLARDA

T S

MARKASINI ARAYINIZ

BU ALÂMETİ FARİKAYI TAŞIYAN
MALLAR

TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ

Tarafından Hazırlanıp

Kabul Edilen

STANDARDLARA GÖRE İMAL EDİLMİŞTİR

BU MARKAYI TAŞIYAN MALİ

**İNANARAK ALIN
GÜVENEREK KULLANIN**

Marul, Şikore ve Andivlere ait müzsterek kalite standardları

I. MAHSULLERİN TARİFİ

İşbu standart müstehlike taze olarak teslim edilen marul (*Lactuca sativa L.* den üretilen çeşitleri), Şikore (*Cichorium endivia L.* Kivircik çeşidi) ve andivlere *Cichorium L. latifolia* veya enli ve düz yapraklı çeşidi) aittir.

II. KALİTE ÖZELLİKLERİ

A. Genel Bilgiler:

Standard yukarıda sözü geçen mahsullerin, ambalajlandıktan sonra haiz olmaları gereken kaliteleri tarif eder.

B. Asgari Özellikleri:

- i) Yukarda sözü geçen salatalık mahsullerin:
 - Büttün,
 - Hastalıksız (her kategori için kabul edilen şartlar dahilinde)
 - Taze görünürlü,
 - Temiz yani her çeşit toprak ve kumla buluşuk yaprakları ayıklanmış ve gübre kalıntıları veya mua-meleye tâbi tutuldukları maddeden âri,
 - Pörstümemis,
 - Sicim, cubuk veya benzeri herhangi bir seye geçirilmemiş,
 - Anormal dış rutubetten âri, olmaları lazımdır.

ii) Mahsuller, istihsal devreleri ve ticarete arz zamanlarına göre gerekli normal gelişmeyi haiz olmalıdır. Marullarda, görünüşlerini ciddî şekilde haleldar etmemek şartıyla, sürme devresinde düşük suhunetten mütevelliit kırmızımsı renk bozukluğuna cevaz vardır.

iii) Kökler son yaprakların hızından kesilmeli ve kesik yerleri sevk sırasında serbest bulunmalıdır.

C. Tasnif :

i) I. ci kategori:

Bu kategori altında sınıflandırılan salatalık mahsullerin:

- İyi teşekkür etmiş,
- Yaprakları sıkı (serde yetişirilen marullar hariç),
- Patlaksız,
- Yenmelere halel getirecek her çeşit hayvanlı parazit hasardan, hastalık ve kusurdan âri,
- Her türlü donma izinden ve fizik hasardan tamamıyla denecek de-recede âri,
- Çeşidinin normal rengini haiz olmaları lazımdır.

Marulların iyi teşekkür etmiş yalnız bir göbekî bulunmalıdır; bununla beraber, serde yetişirilen marullar için göbeğin, teşekkür etme bakımından daha düşük vasıfta olmasına cevaz vardır.

Şikore ve andiv'lerin orta kışının en az nebatın üçte biri nisbetinde, sarı renkte olması lazımdır.

ii) II. ci kategori:

Bu kategoriye daha üst kategori altında sınıflandırılamayan ticarete elverişli ve yukarıda tarif edilen asgarî özelliklerini haiz bulunan salatalık mahsulleri girer.

Bu kategori altında sınıflandırılan mahsullerin:

- Oldukça iyi teşekkür etmiş,
- Yenmelerini ciddî şekilde haleldar edecek hayvanlı parazit veya hastalıktan mütevelliit hasardan âri,
- Önemli fizik hasardan âri, olmaları lazımdır.

III. KALIBRAJ:

Salatalık mahsullerin kalibrajı yüz adedinin veya bir tanesinin ağırlığına göre tâyin edilir.

A. Asgari Ağırlık :

i) Marullar :

Açık havada yetiştirilen marulların ağırlığı, 100 tane başına en az 15 kilo veya tane başına 150 gram olmalıdır. Serde yetisen mahsuller için bu sikletler sırasıyla 8 kilo ve 80 gramdır.

ii) Şikore ve Andiv'ler :

Açık havada yetiştirilen şikore ve andiv'lerin ağırlığı 100 tane başına 20 kilo veya tane başına 200 gram olmalıdır.

Serde yetiştirilen mahsuller için sözü geçen sikletler sırasıyla 15 kilo ve 150 gramdır.

B. Tecanüs :

i) Marullar :

Aynı koli içindeki marulların en hafifleri ile en ağırları arasındaki fark aşağıdaki hadlerini geçmemelidir.

- 100 tanesi 11 kilo (tanesi 110 gram) gelenlerde 20 gram.
- 100 tanesi 11 ile 20 kilo (tanesi 110 - 200 gr.) gelenlerde 40 gram.
- 100 tanesi 20 kilo (tanesi 200 gr.) dan fazla gelenlerde 100 gram.

ii) Şikore ve Andiv'ler :

Aynı koli içindeki mahsullerin en hafifleri ile en ağırları arasındaki fark aşağıdaki hadlerini geçmemelidir :

- Açık havada yetiştirilenlerde 150 gram.
- Serde yetistedirlerde 100 gram.

IV. TOLERANSLAR

Standard'a uygun olmayan mahsuller için koli başına aşağıda gösterilen kalite ve kalibrâj toleranslarına mesâğ vardır.

A. Kalite Toleransları :

i) I. ci Kategori:

Bu kategorilerininkilere aykırı fakat II. ci kategorinin özelliklerine uygun bulunan mahsul adedi nisbeti % 10,

ii) II. ci Kategori:

Bu kategorinin özelliklerine uygun fakat istihlâk edilmelerine manâ olacak hiçbir kusuru bulunmayan mahsul adedi nisbeti % 10.

B. Kalibrâj Toleransları:

Kategorisinin muayyen kalibrâjına uyman fakat bunun siklet itibarile en çok % 10 üstünde veya altında bulunan mahsul adedi nisbeti % 10.

V. AMBALAJ VE TAKDİM

A. Tecanüs :

Her kolinin muhteviyatı mütecanis olmalıdır. Her kolinin içindeki mahsuller aynı çeşit, kalite ve kalibrâj haiz bulunmalıdır.

B. Ambalajlama:

Muayyen bir kalibrâj ve kab i-çin ambalajlama rasyonel olmalı ya-ne no boğluk bırakılmalı ne de aşırı tazyike meydan verilmelidir.

Mal ambalajının dibinden, bo-yuna olan yan taraflarından ve ka-pağından uygun bir koruma vasi-tasıyla tecrit edilmelidir.

Marul ve şikoreler ambalajları içine göbekleri yekdiğerinin karşısına gelecek şekilde iki tabaka halinde (mûteadî defalar kullanılan ambalajlarda üç tabaka halinde) yerleştirilmelidir. Marulların «romaine» diye amlan çeşitleriyle şikoreler yatak olarak da istiflenebilir.

Ambalajlamada kullanılan kâğıt ve diğer koruyucu maddeler yeri-ni olmalı ve insan gıdasına zararlı bulunmamalıdır. Kâğıtların üzerinde yazılar olursa, bunlar mahsuller ile temas etmeyecek şekilde yalnız dâş yüzde görülmelidir. Salatalık mahsullere ait koliler ambalajlamada kopsuksuz yaprak, koçan vesaire gibi her türlü yabancı maddeden âri bulunmalıdır.

VI. MARKALAMA

Her kolinin üzerinde okunabili-ri ve silinmeye harfle yazılı a-sağıdaki işaretler bulunmalıdır.

A. Teshis :

Ambalajlayanın

Gönderenin

İsmi ve adresi veya bun-ların teshisini sağlayacak işaretler.

B. Mahsulin Cinsi :

— «Marul», «Şikore» veya «An-div» ve icabında bunların çeşitlerinin adı. (kapalı ambalajlı mallar için)

— «Ser'de yetişirilmiş» ibaresi, ambalaj içindeki mahsuller ser'de yetişirilmiş ise).

C. Mahsulin Menşei:

İstihsal bölgesi veya millî min-

tikâvi veya mahalli olarak verilen adı.

D. Ticari Özellikleri :**— Kategorisi,**

— Kalibrâj (100 adedini kilo olarak sıkleti veya tanesinin asgari ağırlığı ile ifade edilir) veya kolinin ihtiyâ ettiği mahsul adedi.

E. Resmî Kontrol Markası (İhti-yarı)**B. Kalibrâj Toleransları:**

Bütün kategoriler için, her kolideki meyvelerin, adet veya sıklet itibarıyle % 10'nu, kolinin üzerinde gösterilen kalibrâjin hemen alt veya üstündeki kalibrâjda bulunabilir.

C. Toleransların Tecemmiü :

Kalite ve kalibrâj toleranslarının toplamı hiçbir suretle aşağıda gösterilen nisbetleri geçmez.

— «Ekstra» kategori için % 10.

— I. ve II. nci kategoriler için % 15.

V. AMBALAJ VE TAKDİM**A. Tecanüs :**

Her kolinin muhteviyatı müte-canis olmalıdır. Her koli içindeki meyveler aynı çeşit, kalite ve kalibrâjda bulunmalıdır. «Ekstra» kategori için ayrıca renkte de yeknesaklık aranır.

B. Ambalâjlama :

Ambalâjlama mahsule münasip bir koruma sağlayacak şekilde yapılmalıdır.

Kolinin içine konan kâğıt ve diğer koruyucu maddeleyen yeni olmamış ve insan gıdasına zararlı bulunmamalıdır. Kâğıtların üzerinde mat-pi yazılarsa, bunlar meyveler ile temasla gelmeyecek şekilde yalnız dış yüzde görünmelidir.

Meyvelerin ambalâjlama safhasında her türlü yabancı maddeden ayrı bulunmaları lâzımdır.

Meyveler aşağıda gösterilen şekillerde herhangi birine göre takdim edilebilir:

1. Doğrudan doğruya müste-hlike satılmak üzere küçük ünite-lere ambalâjlar içinde;

2. Ambalâja yekdiğerinden tecrit edilmiş tek veya müteadid ta-bakalar halinde yerleştirilmiş olarak;

3. Dökme olarak («Ekstra» ka-tegori hariç).

VI MARKALAMA

Her kolinin üzerinde okunabil-ir ve silinemeyen harflerle yazılı a-sağidakı işaretler bulunmalıdır.

A. Teshis :

Ambalâjlayanın
Gönderenin

İsmi ve adresi veya bun-ların teşhisini sağlayacak isaretler.

B. Mahsulin Cinsi :

— «ERİK» (Kapalı ambalâjlar için),

— «Ekstra» ve I. nci kategori-ler için çeşidin adı.

C. Mahsulin Menşei:

İstihsal bölgesi veya millî min-tikâvi veya mahalli olarak verilen adı.

D. Ticari Özellikleri :**— Kategorisi,**

— Kalibrâj veya meyve adedi (Ambalâja dökme olarak konan meyveler hariç).

E. Resmî Kontrol Markası (İhti-yarı) :

(1) Reines - Claudes veya yeşil kaysı, Dauphines, Greenages tâbir edilen bu çeşit eriklerin kabuğu hafifçe sarıya çalan yeşil bir renktedir.

Eriklere ait müşterek kalite standardları

EK II/8

I. MAHSULLERİN TARIFI

İşbu standard:

— Prunus domestica L.,

— Prunus institia L.,

— Prunus salicina Lindley (Pru-nus triflora Roxburgh) den üretilen çeşitler olup müstehlikle taze ola-rak teslim edilen (sanayide işlenen-ler hariç) eriklere aittir.

II. KALİTE ÖZELLİKLERİ**A. Genel Bilgiler:**

Standard eriklerin ambalâjlan-dıktan sonra sevk sahrasında haiz olmaları gereken kaliteleri tarif e-der.

B. Asgarî Özellikler :**i) Meyvelerin :**

— Bütün,

— Hastalıksız (her kategori i-çin kabul edilen şartlar dairesinde),

— Temiz, bilhassa her türlü kalıntı veya muameleye tabi tutuldukları maddelerden ári,

— Anormal diş rütubeten ári, olmaları lâzımdır.

ii) Meyvelerin kâfi derecede gelişmiş olması şarttır. Olgunluk durumları, nakliye ve ellemeye ta-hammüll edebilecek, mevrîde ka-dar iyi şartlar altında muhafaza olunabilecek ve mevrîde ticaretin icablarına cevap verebilecek dere-cede olmalıdır.

C. Tasnif:**i) «Ekstra» Kategori :**

Bu kalite altında sınıflandırı-lan meyveler üstün kaliteli olma-ve çeşitlerinin tipik şekil, gelişme ve rengini haiz bulunmalıdır.

Meyvelerin,

— Her türlü kusurdan ári,

— Çeşitlerine göre, kendilerine has tozla hemen hemen tamamıyla kaplı,

— Katı etli,

olmaları lâzımdır.

«Ekstra» kategoriye giren mey-veler el ile itinalı bir şekilde to-planmış bulunmalıdır.

ii) I. nci Kategori:

Bu kategori altında sınıflandırı-lan meyveler iyi kaliteli olmalı ve çeşitlerinin özelliklerini haiz bulunmalıdır. Bununla beraber:

— Hafif bir şekil kusuru,

— Hafif bir gelişme kusuru,

— Hafif bir renk kusuru, kabul edilebilir.

Aşağıdaki şartta tabi olmak kaydıyle, meyvenin dış görünüşünü ve muhafazasını haledar etmeyen kabuk kusurlarına cevaz vardır:

— Şekilleri uzunluğuna olan ku-surların boyu meyvenin en büyük çapının üçte birini geçmemelidir. «Reines - Claudes d'orées (1)» çeşitleri için kabuklanmış yarıklara mü-sâmahâ edilir.

Meyvenin bozulmasına sebep ol-mamak şartıyla sapi hasarlı veya noksan olabilir.

I. nci kategoriye giren meyve-lerin el ile itinalı bir şekilde toplan-mış olması şarttır.

iii) II. nci Kategori :

Bu kategoriye daha üst katego-riler altında sınıflandırılamayan ti-carete elverişli kalitede ve yukarıda tarif olunan asgarî özelliklerini haiz bulunan meyveler girer.

Meyvenin dış görünüşüne ve muhafazasına tesir etmeyen kusur-lar, sathının tamamının dörtte bi-rinden fazlasını kaplamamak şart-ile kabul edilebilir.

III. KALIBRAJ

Meyvelerin, her memleketc tarafından kategori ve çeşide göre tâyin edilecek asgarî bir kalibreten itiba-reen kalibrâja tabi tutulması lâzımdır.

IV. TOLERANSLAR

Standard'a uygun olmayan mah-suller için aşağıda gösterilen kalite ve kalibrâj ve toleranslarına ce-vaz vardır.

A. Kalite Toleransları :**i) «Ekstra» Kategori :**

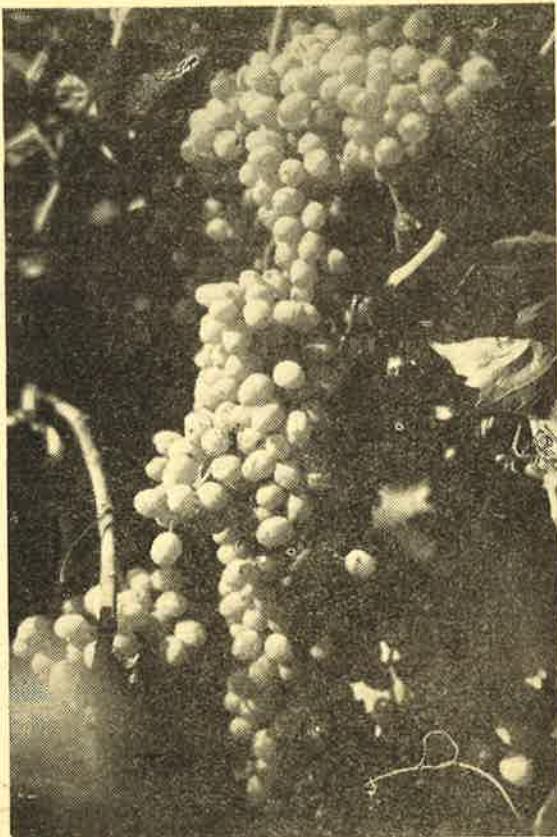
Bu kategorisinin özelliklerine ay-kırı fakat müteakip alt kategorisininkilere (II. nci kategori) uygun bulunan meye nisbeti, adet veya sıklet itibarıyle % 5.

ii) I. nci Kategori :

Bu kategorisinin özelliklerine ay-kırı, fakat müteakip alt kategorilerinininkilere (II. nci kategori) uy-gûn bulunan meye nisbeti adet ve-ya sıklet itibarıyle % 10.

iii) II. nci Kategori :

Bu kategorisinin özelliklerine uy-yan fakat istihlâke elverişli bu-lunan meye nisbeti, adet veya sıklet itibarıyle % 10.

YAS ÜZÜMLERİMİZİN ÖZELLİKLERİ

(Baştera : 6. Sayfada) layıkla anlaşılacağı gibi, ihraç
duğu toplantıya katılan Türk konusu mahsullerimiz arasında
daimi delegesi; Türkiye'nin fin-
dık müstahsili memleketlerin
başında geldiğini belirterek Av-
rupa piyasalarına arz olunacak
findik standardı hazırlanırken,
bu defa tamamlanıp yürürlüğe
konulan yeni Türk Fındık Stan-
dardı'nın esas tutulmasını tek-
lif etmiş ve bunun İngilizce
metnini vermiştir.

Eksperler hey'eti Türkiye'nin
gösterdiği bu yakın ilgi ve mü-
zahereti takdirde karşılamış,
Avrupa findik ortak standar-
dının tesbitinde Türkiye'nin
mütalâasının temel teşkil et-
mesini uygun bulmuştur.

Bunun üzerine heyetin rapor-
törüğünü yapan İspanyol dele-
gesi diğer memleketlerin ve bu
arada bilhassa Türkiye'nin tek-
lif ve görüşlerine dayanan yeni
bir findik standardı projesi ha-
zırlamakla görevlendirilmiştir.

1962 Kasım ayında toplantı-
ya çağrılacak «Findik Eksper-
leri Özel Grubu» bu metni ince-
leyip karara bağlayacaktır.

Verilen bu izahattan da ko-

Avrupa Ekonomi Komisyonu ve standardizasyon

ÜYE MEMLEKETLER MILLİ
STANDARDİZASYON ENSTİTÜ-
LERİ VEYA KENDİ BÜNYELERİ
NE UYGUN DÜŞECEK BİR TEŞ-
KİLÂT KURMAK SURETİYLE
STANDARDİZASYONUN GELİŞ
MESİNİ SAĞLAMALIDIR

Avrupa Ekonomi Komisyonunun
XVII. dönem toplantıları ile ilgili gün-
demde 4 üncü maddesi standardizasyon
konusuna ayrılmıştı. 11 Mayıs 1962 tarihindeki 27'inci toplantıda da
bu konu üzerinde duran Komisyon, milli ve milletlerarası standartlar
faaliyetinin milletlerarası ticaretin
genişlemesine ve gelişmesine yardımcı
olduğunu belirterek, milli ve milletlerarası standartların geliştirilmesi
hususunda kendisinin ve
öbür bütün komitelerin çalışması
gerektiğini kabul etmiştir. Ayrıca,
ticaret ve hizmet mübadelesinin
gelışmesinde önemli bir araç niteliğinde
olan standartların geliştirilmesi
hususunda ISO ile sistematik bir iş-
birliği yapılması da faydalı olarak
görülmüştür.

Komisyon su üç tavsiyeyi (recomandation) de oy birliği ile kabul
etmiştir :

1. Tali komisyonlar, uzun vadeli
programlarını hazırlarken, standar-
dizasyonun milli ve milletlerarası
alanda gelişmesini sağlamak hususunda
gerekli işbirliğini yapacak tedbirleri de düşünmelidir.

2. ISO ile buna benzer teşkilat-
lar arasında işbirliğini kurmak ve
devam ettirmek için Komisyon İcra
Sekreterliği ISO ile temasla geç-
melidir.

3. Üye memleketler, milli stan-
dardizasyon enstitülerini veya kendi
bünyelerine uygun düşecek bir teş-
kilât kurmak suretiyle standardizasyonun
gelişmesini sağlamalıdır.

İş Adamları

TÜRKİYE İKTİSAT GAZETESİ

okuyor

Türkiye ve Dünya'da cereyan eden iktisadi
olayları yakından takip edebileceğiniz ye-
gane gazete

TÜRKİYE İKTİSAT GAZETESİ'dir

Abone için müracaat :

Sehit Teğmen Kalmaz Cad. No. 30 - ANKARA

Standard — 59

Alâmeti Fârikası

(Başтарafı 3 ncü sayfada)

- b) Kalite düşürerek fiyat kırmak suretiyle yapılacak kanunsuz rekabete karşı konur.
- c) Kuvvetli bir reklâm ve propaganda ile cihazlandırmış olur.

2 — Müstehlik bakımından :

- a) Aldıkları malın maliyeti ve kalitesi hakkında bilgi edinir.
- b) Malın en iyi şekilde nasıl kullanılacağını öğrenir.
- c) Yabancı memleketlerde kaliteye uygun çıkmayan mal değiştirilir.

Malın üzerine ayrıca konulan ve (TSE) alâmeti farikasını taşıyan etiket veya kitapçık sayesinde malın başlıca özellikleri, nasıl kullanılacağı öğrenilir.

Böylece alıcı, neyi niçin aldığı bilir. Yabancı memleketlerdeki tatbikatta, özelliklerine uymayan malın değiştirilmesi mümkün olabilemektedir. Her etiket veya kitapçıkta «Şikâyetlerinizi ye yazınız» deyimi ve kalite kontrol idaresinin adresi bulunur. Bu adrese yazmak kâfidir.

(TSE) Nasıl Kullanılabilir?

İyi kaliteli mal çıkaran bir imalâtcı, mamullerinin üzerine kaliteyi garanti esen (TSE) alâmeti farikasını koymak isterse, Türk Standardları Enstitüsü'ne başvurabilir. Bu takdirde bir anlaşma imza edilir. Bunun için, tesbit olunan ücreti ödemesi ve ayrıca şu hususları taahhüt etmesi gereklidir :

a) İmalâtın her safhasında (TSE) memurları tarafından nümune alınmasına ve kaliteye uygun imalât yapılmış yapılmadığının kontrolüne müsaade etmek.

b) Kontrolün yapılması ile ilgili bütün kolaylıklar göstermek.

Yabancı memleketlerde ayrıca bütün alıcıların bir listesini ibraz etmek, kaliteye uymayan malı değiştirmek hususları da taahhüt olunur.

Sonuç :

(TSE) alâmeti farikasının kullanılması imalâtcıların yararına olduğu muhakkaktır. Türk Standardları Enstitüsü, standarı yapılmış mamullerle ilgili olarak kendisine başvuracak imalâtcılarla anlaşma yapmağa hazırlanmaktadır. Makinalar konusunda ise hâlen Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Makine Mühendisleri Odası «Kalite Belgesi Talimatı» hazırlamıştır. Makine imalâtcıları da bu Oda ile temasla gecebilirler.

ÇIMENTO STANDARDLARI YÜRÜRLÜĞE KONDU

17 Ağustos 1938 tarih ve 9/9459 sayılı kararname ile yürürlükte bulunan «Türk Çimento Normları hakkındaki tüzük» Bakanlar Kurulunun 23.6.1962 gün 6/640 sayılı kararı ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Uzun bir süreden beri TSE. tarafından hazırlanmakta olan Çimento Standardları (TS. 19 - 33) Bakanlar Kurulunca kabul edilmiş ve Resmi Gazete ile yayınlanmıştır.

Mecburî olarak tatbike konulan bu standardlar şunlardır:

- TS. 19 Portland çimentoları
- TS. 20 Yüksek firm cûruf çimentoları,
- TS. 21 Beyaz portland çimentoları,
- TS. 22 Melez bağlayıcı,
- TS. 23 Çimento nümune alma metodları,
- TS. 24 Çimento teknik muayene metodları
- TS. 25 Tras.
- TS. 26 Traslî çimentolar,
- TS. 27 Tras standartı kireç tozu,
- TS. 28 Tras nümune alma metodları,
- TS. 29 Tras teknik muayene metodları,
- TS. 30 İnşaat kireçleri,
- TS. 31 İnşaat kireci nitumune alma metodları,
- TS. 32 İnşaat kireci teknik muayene metodları,
- TS. 33 Kum.

Çimento standardları mucburî kılınırken

(Baştarafı : 15. Sayfada)
findan yapılip mecburî kılınacaktır.

Standardlar tetkik edildiğinde ve bugün yürürlükte bulunan tüzükle karşılaştırıldığında ancak ikisinin tadil, diğer 13 tanesinin yeni standardlar olduğu görülür. Böylece inşaat alanında zaman zaman sikâyetlere konu olan çimento imalâti daha iyi bir düzene kavuşturulmuş olmaktadır.

Çimento standardlarının kontrolo, 71/11/1959 tarihli ve 4/12377 sayılı kararname ile yürürlüğe konulan «Türk Standardlarının Tatbiki Hakkında Tüzük» hükümleri dahilinde Sanayi Bakanlığı teşkilatı tarafından yapılacaktır.

Summary Of Contents

HAPPY RESULTS

p. 1

During the month of July important meetings were held in relation with the economy of the country.

The first of these meetings was held under the chairmanship of the Undersecretary of the Ministry of Industry on tax restitution on exported products.

The second meeting was held between the Government and the representatives of the private sector. The opening speech was given by the Prime Minister Inönü and the meeting continued for two days. Inönü and ministers concerned with economy as well as Deputies of the Prime Minister were present throughout the meeting. It is expected that the 4th of these meetings will be held in Ankara on 18-19 October. It is understood that favourable and positive results are obtained from these meetings were standards were also a topic for discussion.

Another important event of July is the studies of the High Planning Board of the first Five Year Plan.

An important outcome for TSE is the acceptance by the Ministry of Industry of 15 cement standards as obligatory standards. By decree dated 23.6.1962 published in the Official Gazette application of standards prepared by TSE are made obligatory. Along with cement standards four standards TS. 35, 36, 37 and 38, about insulated conductors, are proclaimed obligatory by the Ministry of Industry.

Positive discussions of standards at various meetings as well as acceptance of 19 new standards in addition to the previous 15 are happy results for TSE.

THE SYMBOL OF TSE

p. 3

Revenues from the symbol of TSE among other revenues of TSE are mentioned in paragraph D of article 11 of Turkish Standards Institute Law. However, no other mention is made of this in other articles of the law, nor is there any provision about this in the law or regulation of TSE. Mr. Muzaffer Uyguner, therefore, explains in this article the legal status of the TSE symbol and how and by whom it can be used.

Stand and quality

Although standard and quality are often confused these are altogether different concepts. Standard means uniformity in understanding, in make and in testing, whereas quality is the collection of properties which will win sympathy for a product offered in the market. Without standard it is not possible to guarantee quality. Standard is the basis of quality.

Because of this difference, institutions and organizations making standards and controlling quality are organized separately. However, in Turkey there is no organization to serve as guarantor of quality, and this service is entrusted to the Turkish Standards Institute to be executed through optional standards.

In foreign countries organizations of quality control use a symbol. The symbol of Turkish Standards Institute in respect to quality control is «TSE» which is registered under No. 24531 in accordance with the provisions of the Trade Mark Regulation.

Historical Development and present position

Concept of guarantee of quality has been born during the recent years. In the past products were stamped by the Government with the purpose of obtaining revenues. It is known that such stamps were used in the time of Seljuks as well as Ottomans. The same system was practiced in feudal states as an indication that the revenue for state is collected and the product has quality.

Trade marks and symbols are divided into two groups as those used for products and others used for services. The symbol TSE is a symbol of service.

Uses of the symbol of TSE

In order to have the symbol of TSE on a product it is necessary to reach an agreement with Turkish Standards Institute. This symbol is beneficial both for the manufacturer and consumer in the following manner :

1. For the manufacturer :
 - a. The symbol increases sales.
 - b. Prevents illegal competition through reduction of quality and prices.
 - c. Serves as a strong advertisement and promotion effort.
2. For the consumer :
 - a. Furnishes information about the quality and cost of the product.
 - b. Teaches the best manner of use of the product.
 - c. In foreign countries when a product is not up to the quality specified money is refunded.

Through the label or booklet carrying the symbol of TSE the main properties of the product as well as mode of employment is learned, so that the buyer knows what he is buying for what purpose.

How can TSE be used

Any manufacturer who produces good quality products may apply to the Turkish Standards Institute to use the TSE Symbol, whereupon an agreement is signed between the applicant and the Institute. Aside from effecting payment of the necessary charges for this purpose the applicant must :

- a. permit the TSE representatives to take samples and control the quality at any phase of manufacture
- b. provide all and every facility for the control of quality.

PEACH EXPORT

p. 4-5

21 tons peaches prepared in accordance with the standard set up by the Turkish Standards Institute have, on 29th July 1962 despatched to England by the Dutch ship «Tubal».

As our readers will remember Exports Promotion Research Center (IGEME) and AID had decided jointly to make a trial shipment of peaches from Bursa.

The main purpose of the project was to gain experience in respect not only to picking, transporting, grading, packing, storing, shipping and study the marketing phases in foreign markets but also to establish the difficulties and obstacles encountered in practice for the benefit of future exports.

Accordingly a company under the name of Agricultural Products Company '(ZÜRTAŞ)' was formed by the participation of 170 producers of Bursa and was able to obtain the support of the Fresh Fruits and Vegetables Exports Fund at the Agricultural Bank.

IGEME, on the other hand, formed a team under the leadership of Prof. Sabahattin Özbeş from the Faculty of Agriculture and the entire shipment was supervised by this team from tree to ship.

Merchandise carrying labels reading «Supervised by IGEME According to TSE standards» was loaded in five days and Tubal sailed from Mudanya on the 29th of July. The type of fruit on board is «Hale-Haven» the smalllets of which has a diameter of 62 mm. Future shipments to be made in August will take the «Hale» variety.

The pictures show various phases of preparation of merchandise for Tubal.

EUROPEAN ECONOMY COMMISSION AND OUR EXPORT PRODUCTS

p. 6

«Perishable Products Normalization Working Group» attached to the European Economy Commission Agricultural Problems Committee held a meeting in Geneva between 12 and 15 June to discuss Table Grapes and Filbert. In the previous meeting of the same group in February 1962 the representative of Turkey, had succeeded in obtaining agreement on and acceptance and registration of varieties and specific properties of Turkey's export grapes.

At the June meeting of the group certain articles of norms were modified in accordance with the requests of various countries.

The executive committee of the European Economy Commission will now prepare the final norm for grapes in the light of the modifications suggested.

In accordance with the decisions taken, Turkey's permanent delegate at the United Nations reregistered Turkish grape varieties as large grained and small grained.

All varieties registered by grape producing countries shall be collected in a list under their local names.

The only point not yet settled in respect to grapes is the «maturity degree». Although it is considered to be based on the proportion of sugar and acid content no agreement has yet been reached in respect to the method of measuring this. Therefore it is agreed to hold a meeting of experts for this purpose in November.

Filbert

The Turkish delegate who attended the meeting in which Spanish, Italian, French and Yugoslavian experts participated pointed out that Turkey was the leader among the filbert producing countries and suggested that the new Turkish Filbert Standard which had recently been placed into effect should be taken as a basis in the preparation of the filbert standard for filberts to be offered at Europan markets.

The group of experts appreciated the close interest and assistance displayed by Turkey and agreed that Turkey's points of view should be taken as a basis in the establishment of European Filbert Common Norm, and the Spanish delegate was entrusted with the job of preparing the subject norm in accordance with and on basis of Turkey's suggestions and views.

In November a group of experts will be called upon to study and finalize the norm.

As can be seen from the preceding TSE, in close cooperation with the Ministries of Foreign Affairs, Commerce and Agriculture are following the international work carried out on filberts which is one of our most important export products and table grapes which show a promise of becoming an important product as well.

RESTITUTION OF TAXES INCLUDED IN THE COST OF PRODUCTS TO BE EXPORTED

p. 9

Various taxes and duties included in the cost of our domestic industrial products increases cost and consequently sales prices, for which reason it becomes difficult for Turkish industrial products to compete in the world markets, and even impossible to export our industrial products. Although the price level is naturally high in Turkey, no measures are taken to reduce the cost at the moment of exportation like they do in other countries. To-day all countries reduce their sales prices at foreign markets by returning to the exporter the various taxes and duties received on industrial products. Such tax restitutions are not contrary to the GATT Agreement.

As it is now deemed necessary to take similar measures in Turkey, a working group was formed on basis of a proposal of the Ministry of Industry in which representatives of various ministries and institutions concerned will participate, and the group held its first meeting on 12.7.1962.

Representatives of Ministries of Finance, Commerce, Customs and Monopolies, Communications, Labor as well as Union of Chambers, Istanbul Chamber of Industry, Aegean Region Chamber of Industry, and IGEME were present at the above mentioned meeting from which positive results are expected.

After the opening speech by Mr. Hayrettin Güler-yüz, the Undersecretary of the Ministry of Industry, Mr. Sabahattin Teoman, the President of Department of Industry, discussed the problem at length pointing out that tax restitution is not everything in the promotion of exports but an important aspect, and explained that the goal of this group was to deal with this aspect. Following Mr. Teoman's speech various speakers discussed the problem from various angles and Mr. Faruk Sünter, the President of the Turkish Standards Institute, who participated in the meeting as IGEME's representative, stressed the importance of standards and explained that industrial protection which was provided by the wall of customs in the past was now ensured through standards and that whatever measures were taken possibilities of exports could not be improved unless due importance is given to standards.

JOINT WORKINGS OF THE GOVERNMENT AND THE PRIVATE SECTOR

p. 9

During the period of the first Coalition Government Prime Minister INÖNÜ had invited the representatives of the private sector to listen to their complaints. As it proved to be fruitful it was agreed that such meetings should be repeated every three months. The second of these meetings was held in Ankara on 16th April 1962 but because of the large number of participation no positive results could be attained. Therefore the third meeting which was started on the 16th July 1962 and continued for two days was confined to a more limited number of representatives. INÖNÜ opening the meeting with a very impressive speech followed the proceeding until the very end.

Besides INÖNÜ, his Deputies and Ministers of Finance, Commerce, Agriculture, Customs and Monopolies, Labour, Industry and Reconstruction and

Settlement were also present. The private sector was represented by the members of the Board of Directors of the Union of Chambers.

Economic problems, mining law, imports, regional planning as well as reducing the rate of unemployment, preventing it's increase and reducing empty capacities were matters discussed at the meeting. In connection with this last problem mass production and the role of standards in mass production was stressed. It was agreed that while filling the empty capacities, exports and the importance of standards in increasing exports was to be taken into consideration.

The Turkish Standards Institute was happy to learn of the importance given to the question of standards.

NEWS FROM TSE

p. 10-11

The Technical Board of TSE met on the 24th of July 1962 between 09:30 and 18:00 hours for the discussion of the following subjects in the agenda :

1. Wooden Wire Posts
2. Soap
3. Liquid Gas Distribution Tubes
4. Red Lead (Pb_3O_4)
5. Alterations and additions in table of TS. 2, TS. 17 and TS. 18 standards.
6. Alterations in the mode of sampling in TS. 12, the Lead Battery Standard.

Mr. Faruk A. Sünter and Sabahaddin Teoman were elected chairman and deputy chairman respectively.

Upon the proposal of the Chairman the Board agreed to discuss item 6 before other items. As a result of the discussions held the Sub-Committee proposed that the article on sampling of TS. 12 foreseeing 16 samples should be revised to read two samples only.

Article 5 was accepted by the board in consequence of which manufacture of copper wires of 0,15, 0,25 and 0,35 dia, became possible.

The Board then dealt with the draft standard for liquid gas distribution tubes, and was satisfied that the draft included the safety valve which must be placed on the tubes. The Board accepted the standard for liquid gas distribution tubes.

However, it was agreed that for safety's sake this gas must be made odorous as in its odorless condition it is dangerous to be used.

In connection with red lead the report prepared by the sub-committee was read. Because of certain discrepancies in the figures in some articles it was decided to return the report back to the sub-committee.

The New Turkish Standards are placed on sale

TS. 39 Ready Oil Paint and TS. 40 Two Pole Plug and Socket prepared by the Turkish Standards Institute are placed on sale. The price for both is TL. 5.00.

Then the sub-committee's report on soap was read. Long discussions were held on this standard which was refused in 1960 and on which work is being done since then. However, the standard prepared was defended as constituting the means for better quality production and the standard was accepted by the majority of votes.

The draft standard for wooden wire posts was accepted on condition that some minor errors should first be corrected by the sub-committee.

SPECIAL ASPECTS OF TURKISH ELECTRIC STANDARDS AND NEW STANDARDS IN THE DRAFT FORM.

p. 13-14

Mr. Kemal Tan, Electrical Engineer, in this article explains how it was easier to prepare the Turkish Electric Standard as it was possible to benefit from all the experiences and works of other countries in this field. He goes on to say that for this reason the Turkish Electric Standards are more mature than the standards of many other countries in respect to both principles and preparation, and procedures adopted for its application.

Since the Turkish Standards Institute in 1962 adopted the universal system of numbering except for some minor changes the main sections are arranged as follows :

- 0 — Subject, definition, scope
- 1 — Classification and Properties
- 2 — Tests and inspections for preparation and production
- 3 — Marketing
- 4 — Sundry Sections
- 5 — Principles of control on products offered in the market

Although the universal system of numbering does not have a section numbered (0), in India, where the same system is adopted, Section (0) is the preface, and in the British Standards in the beginning of the standard there is always an introductory section without a number. In view of these, the Technical Board of the Institute accepted on 6.1.1962 that the universal system should be adopted including a section '(0)' (subject, definition, scope).

Because of certain shortcomings in laws and regulations pertaining to standards, as well as the incompleteness of the Institute's laboratories required for standardization tests, certain aspects of electric standards are only theoretical and adopted from other countries' standards. For instance as in the copper wire standard the sections of wire were taken from American standards. However since in the manufacture of wire in Turkey machinery from Germany is used, it has been necessary to change the wire section tables according to VDE.

However, when it is known that even VDE which is one of the oldest standards and DIN norms are changed continuously, such as change in Turkish standards need to be considered very important.

Mr. Tan thinks that the readers should realize that Turkish standards are being prepared by hardworking engineers who do not even have a table to work on and their work is made possible by the limitless understanding and encouragement of the Institute administration.

The technical committee working under above mentioned conditions have nearly completed the first drafts of all standards included in this year's working programme. Many of these drafts have already been submitted to the electric preparatory group.

Mr. Tan points out that in contrast with the sacrifices of the members of technical committee as well as the Institute, the University, Government and private institutions and the industrialists who are contacted for their comments show little interest in these standards, and requests the attention of those concerned in connection with the below indicated drafts for new standards :

New Electric Standards in Draft Form :

- Vacuum cleaners
- Electric water heaters
- Electric porcelain
- Underground cables with rubber and thermoplastic insulation
- Electric heaters
- Electric irons
- Electric toasters

Conclusion :

It is a certainty that the use of TSE Symbol is beneficiary for manufacturers. The Turkish Standards Institute is getting ready to make agreements with applicants for products for which standards have already been set up.

TIMBER SAMPLING AND INSPECTION METHODS

p. 17-18

Dr. Rahmi Toker in the beginning of his article points out the necessity of inspecting timber which is an industrial raw material as well as a construction material, in order to determine whether it is suitable for the purpose for which it is bought or used.

Methods of inspection of timber are not as simple and definite as methods of inspection of other homogenous products.

Every country in the world has different methods of inspecting timber the net result of which is the existence of several difficulties in commercial life. It is for this reason that a meeting was held in Paris in 1954 with the participation of researchers of countries interested in timber sampling and inspection, were compared and an agreement was reached for every country to use similar methods to the extent possible.

Dr. Toker then turns to Turkey and points out that here also the methods are haphazard. Laboratories of all institutions carrying out studies and tests on timber and timber products such as the Technical University of Istanbul, the Forestry University of Istanbul, the Forestry Research Institute, Machinery Chemistry Aircraft Factory and other factories dealing with timber have adopted more or less different methods of inspection, some in accordance with ASTH, some with DIN and some with books containing the results of various studies carried out in the world. As a result of this, different conclusions are reached, some properties are not clearly modified and inability to use one set of values established for one purpose for another have to be faced. Therefore it is natural to expect that the new standard will bring a uniformity of understanding in this respect.

Technical properties of an important section of varieties of trees in Turkey have been established for different purposes through different methods, mainly through studies comparing biological and technical properties, or determining the measures to be taken in forests to grow better quality trees or showing the places of use of existing varieties. Such studies are carried out mostly by the Forestry Faculty or Forestry Research Institute.

The Aircraft Factory, on the other hand, have established the technical properties of timber suitable for use in the manufacture of aircraft.

Technical University Materials Laboratory also carried out certain studies on various varieties for certain purposes. However, no study has yet been made in respect to the number of layers and tensile strengths, factors which are important in construction from the view point of economy of use. It is expected that this will be taken up when the engineering standards are prepared, and that errors committed up to now in respect to both economy and technique will then be eliminated.